

СЛОВО ПРОСВІТИ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТИЖНЕВИК

43 (420), 25—31 жовтня 2007

ГОВЕРЛА: ЧИНГІСХАН ПРОТИ СВЯТОСЛАВА

Андрій ІЛЛЕНКО

У ніч з 15 на 16 жовтня 2007 року група активістів "Євразійського союзу молоді" (ЄСМ) здійснила акт вандалізму на горі Говерла, знищивши (чи імітуючи знищення — за даними СБУ) державну символіку України.

Звістка про цей злочин миттєво розлетілася інформаційним простором, а через деякий час в Інтернеті з'явилося "звернення голови ЄСМ Павла Заріфуліна до українського народу", в якому він поклав на свою організацію відповідальність за дії на Говерлі та сказав ще дуже багато цікавого, наприклад заявив, що не визнає законів України, бо не вважає її суверенною державою, а в перспективі бачить Україну розділеною на Східну і Західну внаслідок громадянської війни. Державні символи України "лідер" ЄСМ назвав "ганебними символами колаборації" і зухвало "зізнався", що незважаючи на заборону в'їзду на територію України, він неодноразово безкарно перетинав російсько-український кордон і робитиме це в майбутньому. Кульмінацією "звернення" став відкритий заклик знищувати українську державність, долучаючись до ЄСМ, який в Україні "перейшов на нелегальний стан".

Це — короткий опис подій. Згодом була реакція керівників держави, правоохоронних органів, які вже встановили особи злочинців (один із виродків виявився громадянином України, двоє інших — російські громадяни).

Але погляньмо на цю тему ширше. Не хочеться просто кидати у порожнечу прокляття і погрози, махати кулаками після бійки. Натомість хочеться зазірнути углиб проблеми, а події на Говерлі — якраз нагода це зробити.

Отже, що таке цей ЄСМ? "Євразійський союз молоді" — це російська екстремістська організація, яка діє не тільки на території Росії, а й на просторі колишнього СРСР. Організація повністю лояльна до сучасної російської влади, але це і не дивно, адже саме російські спецслужби мають безпосередній стосунок до її діяльності. На території інших держав (Україні також) ЄСМ діє як ворожа агентура і спрямований на підірвання, антидержавну діяльність. Цікаво, що активісти ЄСМ — часто члени українських (за формою, але не за змістом) партій, наприклад ПСПУ. Нещодавно ЄСМ мав дуже тісні стосунки з Братством Корчинського, але їхні шляхи розійшлися.

З іншого боку, не треба переоцінювати організаційну міць ЄСМ в Україні — її нема. Є окремі активісти, які створюють видимість існування організації, а спецслужби можуть діяти під їхнім прикриттям. Тому мову треба вести не так про сам ЄСМ (який, по суті, лише ширма), а про політику Кремля щодо України, яку реалізують зокрема й через подібні маріонеткові структури.

Ідеологія ЄСМ — так зване "неоевразійство", розробник якого — "філософ", один із засновників НБП (Націонал-більшовицької партії), радник президента Путіна Олександр Дугін. "Неоевразійство" — це синтетичний ідеологічний напрям, у якому поєднано праві й ліві ідеї, а основа

Фото Олександра Литвиненка

його — прагнення до відродження і постійного розширення євразійської імперії на чолі з Москвою. Дугін створив мішанину, яка цілком задовольняє сучасну російську владу — у "неоевразійстві" СРСР органічно поєднується з Російською імперією, Ленін — з Петром I, Троцький — з Іваном Лютим, Сталін — з монахом Філофем, російське православ'я — з атеїзмом.

Дивно, чому у слові "неоевразійство" є приставка "євро"? Ідеться швидше про звичайне "азійство", особливо у контексті проектів Дугіна з етнічної "перебудови" Росії, яка має полягати у змішуванні слов'ян з тюркськими народами. А експансія Москви в Європу (зокрема в Україну) — експансія "азійства". Тим більше, що "неоевразійці" вже не соромляться відкрито заявляти про те, що вони нащадки Чингісхана і Золотої Орди.

У дугінській концепції нема чіткості, але ніхто її й не прагне. Для сучасної Росії потрібна саме така, абсолютно еkleктична і гнучка державна ідеологія, в якій головною і єдиною незмінною ідеєю була б ідея євразійської імперії.

Сьогодні можна стверджувати, що "неоевразійство" вже є офіційною ідеологією Москви, а Дугін зі своїм ЄСМ артикулює крайній її варіант.

Отже, ми переживаємо період, коли Росія намагається відродити свою колишню велич. З часів анархії і, по суті, громадянської війни 1990-х, настав час стабілізації та укріплення. Погляньмо на той імперський проект, який зараз пропонує Москва.

На відміну від імперських проектів Пет-

ра I та більшовиків, які так чи інакше були західними за своєю формою, сучасний "неоевразійський" проект повністю скинув камуфляж "європейськості" і "слов'янства", оголивши сутність Москви: ординство. Дугінські теорії не викликають асоціацій із "просвітленою імперією", від них тхне угро-фінським болотом, чимось темним, азійським, не зрозумілим для нас.

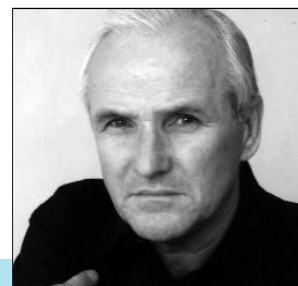
Петро I намагався "причесати" Московію, надати їй цивілізованого вигляду. Для цього він привласнив українську державну традицію і спокусив цим амбітним проектом тогочасну українську еліту, яка зробила з глухого болота велику імперію і культуру. Але угро-фінські й тюркські "роги" стирчали скрізь, сутність московства постійно вилазила з-під слов'янського прикриття.

Більшовики взяли на озброєння ідеї західних соціалістів, і революція в Росії йшла під гаслами "осучаснення". Але в результаті СРСР став тріумфом домінування семітів та угро-фінів над слов'янами, що ледь не закінчилося повним винищенням останніх.

Нову імперію Москва збирається будувати тільки на власних традиціях. Ідеться про відродження Золотої Орди, без будь-яких "слов'янських" міфів. Між іншим, символ ЄСМ, зображений на їхніх прапорах, "євразійці" трактують як "зірку Чингісхана у темному небі Євразії". Тобто Москва відмовляється від тієї державної традиції, яку їй тимчасово позичили українці. І саме час нам згадати про своїх боржників.

Закінчення на с. 2

ХОРТИЦЯ: ДИРЕКТОР НЕ СЛУХАЄ МІНІСТРА

3

ВЕСІЛЛЯ, ФЕСТИВАЛІ, КОНЦЕРТИ

8-9

СЛОВО БЕЗ КОРДОНІВ

10-11

"ОРІОН" — ЧЕРГОВЕ ЧУДО?

13

Добровільні пожертви
"На Кобзареву Церкву":
МБФ "Українська Родина"
Р/р № 26045200145101
в Подільській філії АКБ "Київ",
МФО 320401 ЗКПО 21709106

УСЬОГО НА РАХУНКУ ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ — 828 352 грн. 88 коп.

ГОВЕРЛА: ЧИНГІСХАН ПРОТИ СВЯТОСЛАВА

Закінчення. Початок на с. 1

А що ж Україна? Чому вона мовчить? Якщо Україна залишатиметься геополітично та ідеологічно пасивною, то рано чи пізно не витримає експансії азійства, помноженої на загальну кризу європейської цивілізації.

Насправді ж в Україні з'являється унікальний шанс виступити новою геополітичною силою. Саме те, що ми перебуваємо між азійством Москви та Європою, паралізованому лібералізмом і декадансом, дає нам можливість виступити самостійною силою й авангардом нової європейської цивілізації.

Ми не повинні просто відмежуватися від Москви, ми повинні повернути собі свою державну традицію. Проти темного, азійського, угро-фіно-тюркського проекту Москви ми висуємо світлий, чистий, український, слов'янський проект Києва. Ми заберемо свою справжню назву — Русь і згадаємо, що “Київ — мати міст руських”. Ми остаточно утвердимось як центр слов'янства, з якого має розпочатися відродження Європи.

Україна повинна не тікати від Москви, а запропонувати альтернативний проект структуризації східноєвропейського простору: замість азійства й Золотої Орди — відновлення

Київської Русі. Слов'янське (по суті, українське) населення Російської Федерації, якому пани (точніше, мабуть, мурзи) Дугін і Заріфулін (дуже “слов'янське” прізвище, зауважте!) приготували долю розчинення в тюркських народностях, має бути зорієнтоване на Київ, який і стане їхнім захисником від азійської експансії.

Слабкість і вразливість нинішньої держави Україна якраз і полягає у відсутності зрозумілої і власне української державної традиції, яку привласнила Російська імперія. Зараз часи змінилися, Москва сама відкинула цей скарб, і ми не маємо права не повернути його собі.

Події на Говерлі стали викликом для української нації. Це один із зовнішніх виявів тектонічних геополітичних процесів, які розгортаються у Східній Європі. Тому “виклик

треба розуміти в історіософському сенсі — як стимул, який змусить націю прокинутися й вибухнути могутнім пасіонарним спалахом. Можливо, тільки такі, сповнені нахабства україноненавистницькі дії здатні роздратувати український історичний нерв. Адже історія вчить: українці повільно запрягають, але дуже швидко ідуть. І тому азійський виклик має отримати належну відповідь. Цивілізація завжди перемагатиме хаос.

Крім того, лише виникнення нового центру сили у Східній Європі здатне пробудити решту Європи від ліберального сну і відвернути від прірви. Україна завжди була щитом Європи, а зараз має стати каталізатором її відродження.

Москва намагається відродити темні часи Чингисхана, Київ відродить велику і світлу епоху Святослава Хороброго!

ВИБОРИ У ПОЛЬЩІ ТА ШВЕЙЦАРІЇ: РЕЗУЛЬТАТИ РІЗНІ

Державна виборча комісія Польщі обробила бюлетені з 90,08 % виборчих дільниць.

Як повідомили в ДВК Польщі, на дострокових виборах у Сеймі Польщі з великим відроком лідирує опозиційна ліберальна “Громадянська платформа” (PO) — 41,64 %.

На другому місці — правляча консервативна партія “Право і справедливість” (Pi) з 32,04 %.

Третю позицію займає виборчий блок “Ліви і демократи” (Li) — 13,17 %. У парламент також пройшла Польська селянська партія (PSL) — 8,83 %.

Явка виборців склала 53,8 %.

За даними ДВК Польщі, результат голосування означає, що в новому Сеймі 208 мандатів буде в PO, 164 місця одержує Pi, Li матиме 52 депутати, PSL — 35, німецька національна меншість — 1 мандат.

Прем'єр-міністр Польщі і лідер партії “Право і справедливість” Ярослав Качинський визнав поразку на дострокових парламентських виборах у Польщі й привітав з перемогою своїх опонентів.

“Нам не вдалося перемогти. Вітаю Дональда Туска”, — сказав Ярослав Качинський. Прем'єр-міністр Польщі повідомив, що його партія переходить в опозицію.

Лідер партії-переможця “Громадянська платформа” — Дональд Туск, очікується, стане новим главою уряду Польщі. Натомість у Швейцарії до влади приходять не ліберали й ліві, а найсправжнісінькі праві радикали.

На парламентських виборах, які в країні шоколаду і годинників відбулися 21 жовтня, перемогою одержала край права Народна партія. За даними попереднього підрахунку голосів, Швейцарська народна партія (SVP) одержала 29 % голосів виборців і може претендувати на 61 з 200 місць у парламенті.

Найближчий конкурент ультраправих — Соціал-демократична партія — набрала 19 % голосів і одержує 43 депутатські мандати. У парламенті попереднього скликання в SVP було 55 місць, а в соціал-демократів — 52. Центристській партії — Християнські демократи й Вільні демократи — одержали по 31 місце в парламенті кожна.

Народна партія побудувала передвиборну кампанію на заклинах до жорсткості імміграційної політики й збереженні традиційного для Швейцарії нейтралітету. Агітаційні плакати SVP, на яких було зображено чорну вівцю в череді білих, викликали хвилю протесту серед ліволіберальних суспільних і правозахисних організацій, що побачили в них натяк на дискримінацію за расовим принципом.

ФРАНЦІЯ ГОТУЄТЬСЯ ПОДУМАТИ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОДОМОР

Французька Національна Асамблея зареєструвала законопроект про визнання Голодомору 1932—1933 років геноцидом українського народу. Якщо законодавча ініціатива швидко назбирає на свою підтримку 100 підписів, пропозицію буде розглянуто найближчим часом.

Законопроект про визнання українського геноциду запропонував депутат від Півночі Крістіан Ванет. Торік він також виступив з аналогічною законодавчою ініціативою, але через підготовку до парламентських виборів, як відбулися у Франції в червні цього року, проект не встиг розглянути.

За два дні, що минули з моменту реєстрації проекту, документ здобув близько двох десятків прихильників.

“Оскільки більшість у Національній Асамблеї належить партії Союзу за Народний Рух, до якої входить ініціатор проекту про визнання Голодомору і президент Франції, можна обережно припускати близьке голосування за проектом”, — вважає Бі-Бі-Сі. “Політичний контекст до ухвалення ймовірного закону про Голодомор досить складний. Але, зважаючи на зміну ставлення до української проблеми після приходу до влади Ніколя Саркозі, позитивне голосування виключати не варто”, — зазначено в повідомленні.

ВИЩИЙ СУД НЕ ПІШОВ НАЗУСТРІЧ НУНС

Вищий адміністративний суд не задовольнив клопотання представників блоку “Наша Україна— Народна Самооборона”, які просили скасувати заборону на офіційне оприлюднення результатів дострокових парламентських виборів у газетах “Голос України” та “Урядовий кур'єр”.

В ухвалі суду, зокрема, зазначено, що в разі задоволення клопотання неможливо буде захистити права та інтереси позивачів.

На думку блоку, розгляд позову п'яти політичних партій до ЦВК не може вплинути на результати виборів, навіть якщо дії ЦВК визнають протиправними, протокол про результати виборів не може бути скасований.

За матеріалами мережі Інтернет

МВС ТА СБУ НЕ ЗАЛИШАТЬ ВАНДАЛІВ БЕЗКАРНИМИ

Слідчий підрозділ управління МВС Івано-Франківської області порушив кримінальну справу у зв'язку з подіями на Говерлі, де було пошкоджено державні символи України, “за фактом грубого порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалося особливою зухвалістю”.

Підставою є результати проведеної працівниками УМВС в Івано-Франківській області спільно з працівниками управління Служби безпеки й прокуратури області перевірки, здійсненої у зв'язку з появою в інтернет-мережі публікації про сходження на Говерлу членів “Євразійського союзу молоді”, а також на основі результатів огляду місцевості.

Валентин Наливайченко, в. о. голови СБУ, повідомив, що СБУ встановила особи організаторів і виконавців акту вандалізму. У скоєнні злочину звинувачують: Савіна Леоніда Володимировича, 1974 р. н., уродженця м. Сум, громадянина України, з березня цього року постійно проживає на території РФ у Москві, є одним із провідних активістів структури, відповідальним за функціонування веб-сайту ЄСМ; Бовдунова Олександра, 1986 р. н., громадянина РФ; Мантрова Валерія, 1988 р. н., громадянина РФ.

СБУ отримала матеріали, які свідчать, що цей ганебний вчинок координували з те-

риторії Російської Федерації керівники ЄСМ Павло Заріфулін та Олександр Дугін, яким Служба безпеки в червні 2006 року заборонила в'їзд у нашу державу терміном на 5 років.

СБУ повідомляє, що зловмисники 12 жовтня прибули в Україну спочатку до Сум та Києва. Пізніше здійснили сходження на гору Говерлу, де імітували спилування деталей конструкції малого Герба України та нанесли фарбою на пам'ятний знак Конституції України емблему ЄСМ. Прапора України на той час на флагштоку не було. Після цього зловмисники зняли свої дії на камеру мобільного телефону і, зробивши фото-знімки, спустилися з гори та потягом залишили територію України.

Увечері 17 жовтня Савін змонтував знімки, додавши зображення розбитих гранітних плит, пошкоджених металевих частин тощо, і 18 жовтня ц. р. розмістив їх на веб-сайті ЄСМ разом із відеороликом, на якому імітується перепилування тризуба (насправді ця деталь флагштока знімається). Наявні у розпорядженні СБ України матеріали свідчать про те, що вищевказані проти-

правні дії було сплановано на території Російської Федерації. Встановлено, що фотографії, на яких зображено спилування тризуба, розбивання плити та пошкодження інших знаків, сфабриковані, про що свідчать висновки оперативно-слідчої групи.

СБУ повідомляє, що сьогодні державні символи та пам'ятний знак Конституції України, розташовані на горі Говерла, перебувають у первинному стані.

20 жовтня 2007 року Служба безпеки направила до Генеральної прокуратури України зібрані матеріали перевірки для прийняття рішення відповідно до чинного законодавства. Щодо викритих СБУ злочинних дій іноземців також повідомлено МЗС України.

Залишається сподіватися, що зловмисників покарають і що наші правоохоронні органи повністю ліквідують усі осіні гнізда україножерства на кшталт ЄСМ, які спокійно займаються своєю підірваною діяльністю на території України. І що персони нон грата не зможуть безкарно перебувати в Україні.

За матеріалами мережі Інтернет

АНДРІЙ ШЕВЧЕНКО: «ДЖИНСА» В УКРАЇНСЬКИХ МАС-МЕДІА

Петро АНТОНЕНКО

Андрій Шевченко на цих парламентських виборах, як і на торішніх, ішов у першій п'ятірці кандидатського списку БЮТ. У парламенті минулого скликання був головою Комітету з питань свободи слова та інформації. Перед цим молодий, але вже відомий журналіст уславився як один із ведучих “5 каналу” в гарячу пору Помаранчевої революції.

— **Пане Андрію, що Вас особливо непокоїть в українських мас-медіа?**

— Найбільше зараз непокоїть засилля “джинси”. Так у нас, журналістів, називають “заказуху”, або матеріал на замовлення. Це коли під виглядом інформації в газетах чи теленовинах розміщують матеріали, які насправді оплатили партії або хтось із-за меж редакції. Це не просто обман читача або глядача, це злочин перед професією.

Я вірю, що українська журналістика, яка колись поборолася “темники”, цензуру, впроваджує і з цією ганьбою.

— **У наших ЗМІ якась пошесть поширення чуток і пліток. Пишуть: “начебто”, “нібито”, “кажуть, що”, “за нашими джерелами”, якими — невідомо.**

— Знаєте, кожен журналіст сам обирає свій стиль, і кожне мас-медіа теж. Я не збираюсь судити всіх, але, звичайно, якщо ми подивимось на професію, то немає чітких професійних стандартів, немає чіткого уя-

влення, що добре, що погано, що прийнятне, що неприйнятне.

Це хвороба нерозуміння професійних стандартів. Тому що достовірність — один із семи ключових професійних стандартів. Дуже багато журналістів не розуміє особливої місії своєї професії.

Але щоб не говорити лише погане про журналістику, скажу й хороше. За останній рік бачимо колосальний приріст професійності загалом. Якщо говоримо про телебачення, то воно створює високоякісний продукт, якому можуть позаздрити наші сусіди, багато країн світу. Газетний ринок почав швидко розвиватися. Я впевнений у дуже добрій перспективі української журналістики, просто для цього їй треба побороти деякі хвороби росту.

— **Про Інтернет. Що це — медіа, не медіа? Зараз у пресі багато друкують матеріалів з Інтернету. Часто це ті самі чулки і плітки, а то й відверта брехня. І чомусь неспроста за це притягати до відповідальності.**

— З Інтернетом боротися неможливо. Це нова реальність. У всіх країнах спроби боротися з Інтернетом не мали успіху. В Україні були спроби якимось чином врегулювати цей ринок, вони були невдалими, і я певен, що нічого з цього не вийде.

— **Але ж у друкованих медіа є відповідальність за поширення наклепів.**

— Є тут проблема щодо Інтернету. В усьому світі тривають юридичні дискусії щодо відповідальності за розміщення інформації в Інтернеті. Чіткої відповіді немає поки що.

ЗВІЛЬНЕНО ЗА... ЗАСЛУГИ ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ, або ПОДАРУНОК ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Відкритий лист Міністрові культури і туризму п. Богущокому Ю. П.

Пане Міністре!

Насамперед прийміть мою щиру вдячність за те, що зупинили, нарешті, ганебну акцію з мого переслідування, розв'язану запорізькими “регіоналами”, до того ж, таким витонченим та благородним чином. 4.10.2007 р. (5.10 — день мого народження) Ви підписали наказ про припинення дії контракту, укладеного 31.03.2005 р. між мною і тодішнім міністром культури Оксаною Білозір, але замість дати, коли саме мене звільнено з посади генерального директора Національного заповідника “Хортиця”, Ви завбачливо залишили прочерк. Чому? Про це — трохи нижче. Зараз же хочу публічно нагадати Вам про розвиток подій, що передували Вашому винятково шляхетному вчинку, бо моя історія — далеко не моя приватна справа. Громадськість України має знати, яку саме КУЛЬТУРУ вперто нав'язуєте нашому суспільству Ви і такі, як Ви, вічно “вчорашні”.

Скільки проникливих листів написав я Вам протягом дев'яти останніх місяців Вашої блискучої міністерської каденції з другого заходу про ті ігрища, що затівалися (а тепер ведуться!) навколо Хортиці... Я наївно намагався звернути Вашу увагу на те, що, ставши до керівництва такого вельми непростого заповідника, як Хортиця, навесні 2005 року взявся працювати не на себе, а на Україну; що в цій царині протягом незбагнено короткого часу досягнуто неабияких результатів, що... і так далі. Я просив у Вас допомоги (адже Ви керуєте УКРАЇНСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ), бо запорізькі владці (теж вічно “вчорашні”), які перелякано спостерігали за благодійними змінами на Хортиці, дочекавшись сприятливого для них політичного клімату в країні, розв'язали проти мене ганебну кампанію. Чому? Бо цим людям НЕ ПОТРІБНА ХОРТИЦЯ ЯК СПРАВЖНІЙ ЗАПОВІДНИК! Звісно, у наступ проти мене ринувся гурт високопосаджених запорізьких “регіоналів”, витончено (але з-за рогу) керований “нашоукраїнцем”, який у результаті дикого збігу обставин і всупереч навіть натяку на здоровий глузд, опинився в кріслі чільника Запорізької області. Стримуючи шалений тиск, я розраховував на підтримку рідного Міністерства культури і туризму та його доблесної Державної служби з питань національної культурної спадщини, і що ж отримував натомість? Цинічні поради (зокрема й особисто від Вас) “знаходити спільну мову з керівництвом (з яким??? — К.С.) на місцях” та постійні настанови “шукати інвесторів, а не розраховувати на державні

асигнування”. Отакі напучування одного державного службовця іншому державному службовцю з приводу того, як облаштувати державні справи.

І все ж я знаходив інвесторів, ба навіть благодійників! Вибачте за нескромність (досить прийднятися), але саме завдяки моїм зусиллям за підтримки колишнього чільника області Ю. Артеменка було отримано майже 14 000 000 гривень від комбінату “Запоріжсталь” на будівництво історико-культурного комплексу “Запорізька Січ”. Я з радістю рапортував Вам, що силами охоронців та працівників заповідника протягом року з лишком виконано робіт з облаштування Хортиці на суму близько 500 000 гривень! А що у відповідь? Докори з-за рогу, безпідставні претензії, підозри, а коли ви всі переконалися, що це на мене не діє, розпочалася низка перевірок.

20.03.2007 р. я звернувся до Вас із листом, мовляв, нас дурять: заповідник (я пишаюся цією нашою перемогою!) після кількомісячної виснажливої боротьби отримав Державний акт на право постійного користування УСІЄЮ землею Хортиці та прилеглих островів, а тимчасові землекористувачі чомусь і досі орендну плату віддають Запорізькій міськраді. Допоможіть з'ясувати, Юрію Петровичу! У відповідь — мовчання.

Просив (27.03.2007 р.) дати кваліфіковане роз'яснення з приводу проведення підводних археологічних робіт, бо у Запоріжжі стільки “відсебенюк” щодо цього — од Вас жодної реакції.

Писав (21.02.2007 р.), що на мене насядають інвестори з дуже, м'яко кажучи, дивними пропозиціями, отож пришліть, Юрію Петровичу, київських юристів, бо запорізькі правники з голови до п'ят заангажовані місцевою владою, а Ви — як у рот води набрали.

Ні, була-таки реакція. З надзвичайною готовністю та оперативністю, у відповідь на доноси на мене біло-блакитних владомощів Запорізької облради, Ви, не прийнявши і не вислухавши мене (Ваш помічник Геннадій Романович надійно охороняє Ваш спокій), спорядили до заповідника могутній десант перевіряльників на чолі з пані М. Громова, яку недавно, з подання віце-прем'єр-міністра — відомого Д. Табачника, — приставили до голови Державної служби з питань національної культурної спадщини п. Кучерука у ранзі його заступника по заповідниках (раніше такої посади не було) вкупі зі службовим “мерседесом” (до речі, пан Кучерук службового авто не має. Хіба не диво, пане Міністре? Але це “дрібниці”). Прибули київські “десантники” на Хортицю і, з'єднавшись із запорізькими “регіоналами”, натхненно розпочали перевірку. Неозброєним оком бачили всі — від гендиректора до двірника, — що прибула ця ватага не істинний стан справ на легендарному острові перевіряти, а шукати “компрокат” на Сушка.

Не знайшли, не накопали. Довідка, яку за підсумками “роботи” комісії підготувала п. Громова, не витримувала ніякої критики, відтак неодноразово Ви повертали її на доопрацювання. Та навіть в останньому, вимученому, варіанті її легко спростували працівники заповідника. Зауваження, які я підписав у Вас, пане Міністре, є. Але вони Вам не потрібні. Ви отримали

від “регіоналів” соціальне замовлення усунути з посади Сушка, а тому наполегливо шукали далі, до чого б причепитися, чим авторитетом ударити по мені, отож посилаєте на Хортицю панів А. Гайдамаку та О. Биструшкіна. Думкою відомого художника та новоспеченого працівника Секретаріату Президента України (мовляв, уже й “помаранчеві” проти Сушка) Ви хотіли підкріпити свою думку про мене. І Ви її підкріпили. Пани Гайдамака та Биструшкін (зверніть увагу, які промовисті прізвища!) налетіли зненацька, зі мною не зустрілися, на Хортиці провели кілька годин, спілкувалися лише з тими, кого завбачливо підсунули їм мої “доброчинці”, отож почули те, на що так сторожко були нашорошені Ваші чутливі вуха, пане Міністре.

Проте апогеєм став візит Вашого першого заступника, посланця невичерпного донецького кадрового джерела — В. Стасевича 11 вересня поточного року. Цей пан теж не забавив зі мною зустрічатися (в телефонній розмові з ним я просив зустрічі, і дозвіл лікаря на те в мене був). Натомість він зібрав моїх заступників й оголосив, що, мовляв, Сушкова пісня виспівана до кінця, його відставка (за напояганням “регіоналів”) начебто узгоджена з Секретаріатом Президента України, відтак гендиректору треба спішно писати заяву.

Власне, написати можна, але на якій, вибачте, підставі? Пан Стасевич із готовністю натякнув: немає підстав сьогодні, з'являться завтра — запорізькі правоохоронці, які трусять зараз заповідник, знайдуть. Тож не варто дражнити гусей. Так-то воно так. Та все ж... Залишилося питання: на якій підставі писати заяву про звільнення саме сьогодні? А через те, що Сушко не спрацював з місцевою владою. Згоден, немає ділового контакту. Але чому ніхто — ні Громова, ні Гайдамаку з Биструшкіним, ані Стасевич — не поцікавився причиною “розмовки”? Чому не хоче помічати, яка біда загрожувє Хортиці, коли здійсниться план одного із запорізьких бізнесменів (хлопчиська, якого в Запоріжжі ніхто всерйоз не сприймає, бо бізнесмен він — невразний, політик — безтолковий) поставити замість непоступливого Сушка іншого — аморфного і слухняного (до речі, уздовж і впоперек самоскомпрометованого) — і здійснювати на священному острові свої приватновласницькі наміри? Чому не було реакції на мої повідомлення, які пропозиції щодо хортицького майна висував мені нинішній керівник Запорізької обласної державної адміністрації? Я їх, звісно, не прийняв, і через це мене почали цькувати з усіх боків.

Наостанок — про особисте. Я ніколи не тримався за крісло гендиректора, та все ж не вважаю себе ні нехлюєм, ані, тим паче, злочинцем. Я багато зробив для Хортиці й заслугую на шанобливе до себе ставлення, незважаючи на угоди когось із кимось, на домовленості щодо моєї долі за моєю спиною, на “рекомендації” штучно і цільово (!) створених “наглядних рад”. Я роблю святу справу, а тому просив Вас дати мені можливість спокійно допрацювати до кінця дії контракту (березень 2008 року). За цей час нам усім разом, без політичних кон'юктур, слід було підготувати гідного спадкоємця, а не віддавати острів у руки самозако-

ханого й зарозумілого хлопчиська з юрбою “прихвизаторів”.

Не дослухалися, не підтримали. 17 жовтня, завершивши лікування в санаторії, я виходжу на роботу, а після обіду до канцелярії заповідника заносять копію наказу про моє звільнення. Аркушик паперу рівний, мов з-під праски, до того ж... з мокрим штампом “З оригіналом згідно” замість Вашого автографа. Чим доставили так оперативно зі стольного града Києва? Літаком? Ні. Його заготували раніше й привезли до Запоріжжя заздалегідь. Приголомшливий документ: у ньому не тільки стоїть дата, коли він вийшов у світ (4.10.2007 р.), а й номер 571/0/17-07, та не це головне. Там, де мала стояти дата про звільнення, протягом тринадцяти днів стояв прочерк, поки особа, яка не має стосунку до створення наказу, нарешті поставила число: 17 жовтня. Тобто, майже два тижні офіційний документ (адже має номер!) залишався незавершеним (без дати звільнення), аж поки хтось (гадаю, ця людина невдовзі стане відомою) у Запоріжжі, за командою з Києва, не поставив там число й місяць. Словом, до СТВОРЕННЯ ОФІЦІЙНОГО ДОКУМЕНТА БУЛА ЗАЛУЧЕНА СТОРОННЯ ОСОБА, яка не має на таку творчість жодних юридичних прав. Ви правильно мене зрозуміли, пане Міністре? Гадаю, що так. Отож я Вас вітаю з успіхом — у Вас неперевершений талант роботи з кадрами. Підписуючи документ, Ви дослухалися до блудливих побажань “добродіїв”, які мають приватновласницькі інтереси щодо Хортиці, які зрештою мужньо проігнорували думки людей, які повністю підтримали мою діяльність на посаді гендиректора і надіслали Вам листи з цього приводу. А це, зокрема:

— усі колишні директори Хортицького заповідника — мої попередники;

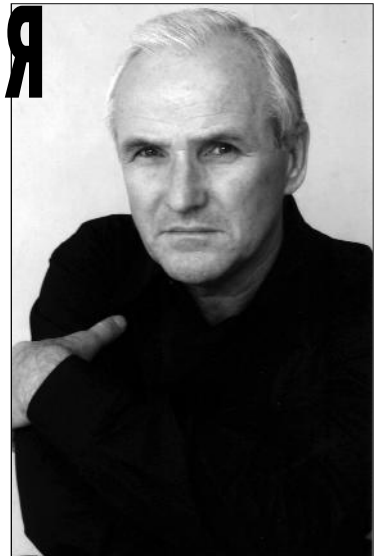
— провідні українські вчені (історики, археологи, філологи) Запоріжжя — професори Ф. Турченко, В. Чабаненко, доценти Т. Шевченко, А. Сокульський, Г. Калайда, і з Києва — професор В. Отрошенко, кандидати наук Ю. Болтрик та В. Залізняка;

— вісімдесят відсотків працівників колективу Національного заповідника “Хортиця”.

Ви не надали ніякого значення тому, що за результатами моєї півторарічної діяльності на посаді генерального директора заповідника мене нагородили грамотою Верховної Ради України (в ній написано: “За заслуги перед українським народом”), маю диплом і медаль Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності, медаль “За розвиток Запорізького краю” і ще низку усяляких дипломів і грамот.

Зрештою, Ви проігнорували той факт, що за підсумками відомої загальноукраїнської акції “Сім чудес України” Хортицький заповідник набрав найбільшу кількість голосів — 26 000.

Що ж інкримінували мені Ви, підписуючи наказ про моє звільнення тоді, коли я, до речі, перебував на лікуванні? До того ж, не попередивши за два тижні, як це передбачено пунктом 5.6 контракту... У наказі зазначено, що на підставі рішення наглядової ради Національного заповідника “Хортиця” від 29.08.2007 р. (у цей день я перебував на лікарняному, відтак сідання наспіх, нелегітимно ство-

реної ради відбулося — якщо воно було взагалі — без моєї участі, заочно) та “за неналежне виконання пунктів контракту...” Яких саме?

2.1.1 — недотримання виконання державних програм розвитку охорони культурної спадщини та музейної справи...

Насправді ж я організував цілодобову охорону найціннішої частини Хортиці — плавнів, давньоруського поселення Протового; вперше в Україні розпочато роботи з відновлення курганів і протягом дев'яти місяців створено меморіально-туристичний комплекс “Скіфський стан”.

2.1.2 — незабезпечення виконання науково-дослідної, культурно-освітньої, експозиційної, фондової, ремонтно-реставраційної діяльності...

Насправді ж протягом двох років завершено дослідження культурного комплексу доби бронзи, відкрито й досліджено комплекс кромлеків тієї ж доби, досліджено й реконструйовано близько десяти курганів, фондову колекцію кам'яних витворів поповнено майже сотнею нових експонатів, розпочато реекспозицію Музею запорізького козацтва; завершено (вперше за 23 роки) ремонт адміністративних приміщень; видано близько 20 друкованих найменувань (книжки, буклети, проспекти, на часі вихід збірника наукових праць) і т. ін.

2.1.10 — недотримання фінансової дисципліни...

Заповідник завжди чітко і вчасно звітував, і наші звіти завжди приймали БЕЗ ЗАУВАЖЕНЬ.

2.1.14 — не спрямовував діяльність працівників закладу на визнання його авторитету на державному і міжнародному рівні... Аби не вдаватися в “деталі” (систематичні виступи у пресі, по радіо і на ТБ), досить сказати про блискучу перемогу в загальноукраїнському опитуванні “Сім чудес України” та про безліч схвальних публікацій у пресі, на ТБ, у книгах відгуків туристів.

2.1.15 — не дотримувався норм чинного законодавства, не вдосконалював форм і методів управління...

Тут я зовсім спантеличений, бо ніяк не можу збагнути, що Ви мали на увазі, пане Міністре? Отже, у моєму розпорядженні — безліч доказів того, що я керував заповідником набагато краще, ефективніше, результативніше, ніж Ви українською культурою — заявляю про це публічно і з усією відповідальністю, а відтак на цьому завершую.

Наостанок нічого Вам не бажаю, бо сказати щось приємне язик не повертається, а лихе — виховання не дозволяє. Отож живіть собі...

Костянтин СУШКО,
член НСПУ,
лауреат премії імені Івана Франка,
тимчасово безробітний

Володимир ПРОЦЕНКО,
спецкор “Слова Просвіти”

ЇХНЯ ДОЛЯ — ЦЕ ДОЛЯ УКРАЇНИ

На сесійному засіданні 8 листопада минулого року Севастопольська міська рада не визнала УПА. Депутати під впливом ідеології комуністичного режиму винесли протест на Указ Президента України про відзначення роковин Романа Шухевича. Жоден із депутатів не мав уявлення про героїв УПА. Їм нізвідки було черпати правдиву інформацію, а газети “Слава Севастополю”, “Севастопольські вісті” відмовляються друкувати правду про учасників визвольної боротьби. Я хочу донести правду про героїв, які свідомо йшли померати за свій народ.

арешти українців, запідозрених у причетності до підпілля. Гестапо звиріло. Вдалося вийти на явочну квартиру в Джанкої. Майже два місяці карателі вистежували явку бандерівського підпілля й у травні 1943 року там заарештували керівника повстанців Степана Теслию та його помічника Йосипа Куріпку. Звільнення їх із гестапо доручили похідним групам Івана Янчишина і Григорія Вольчака. Ризикована операція провалилась. Гітлерівці схопили і замордували Вольчака. Наприкінці 1943 року у ворожих застінках розстріляли і Степана Теслию.

Центральний провід ОУН для керівництва міським підпіллям тимчасово призначив 25-річну Катерину Мешко (псевдо Ольга). У серпні 1943 року Катерину Мешко і Володимира Шарафана викликали до центральних органів УПА. Володимира призначено членом Центрального Проводу ОУН і Провідником Кримської ОУН. Катерина залишилась у Львові, а Володимир повернувся до Криму й активізував український визвольний рух. Він провів переговори з командуванням партизанських загонів, намагаючись влити їх до кримських похідних підрозділів УПА, неодно-

разово зустрічався з Озенбашли, що керував кримськотатарською організацією націоналістів та представниками підпільної організації росіян Криму “Молода Росія”.

На той час Кримський підрозділ УПА об'єднав близько дев'ятнадцяти похідних загонів, у кожному від 6 до 16 повстанців, загалом 200 осіб, мав свій підпільний шпиталь у Сімферополі. На кількість повстанців впливали постійні арешти. Але це не заважало проводити операції звільнення військовополонених і залучення до своїх лав.

Зв'язкова Софія Шленшко згадує, що взимку 1944 року під Сімферополем похідні групи УПА вдало провели операцію зі звільнення полонених, серед яких були три льотчики-українці. Керівництво повстанців розуміло, що льотчики за штурвалом літака завдають гітлерівцям більше клопоту, ніж у підпіллі. Маючи зв'язки з партизанами через явку в Сімферополі, Софія передала військовополоненим партизанам.

Отже, у Криму і підрозділи УПА, і партизани для звільнення півострова від німецько-фашистських загарбників діяли злагоджено.

Червона Армія 13 квітня 1944 року звільнила Крим. Володимира Шарафана 17 квітня мобілізували до її лав. Він брав участь у боях за визволення Севастополя і був тяжко поранений на Малаховому кургані. Лікувався в Алуштинському евакуаційному госпіталі, де його арештували 24 липня 1944 року. Трибунал НКВС 4 липня 1944 року засудив його за ст. 58-1“б” і 58-11 КК РСФСР до вищої міри покарання з конфіскацією всього майна, а 13 лютого 1945 року стратив. Йому інкримінували, згідно з заявами комуністів-підпільників, — це бажання залучити татарських націоналістів до боротьби з радянською владою і взяти в свої руки партизанський рух у Криму.

Справді, керівництво УПА в Криму мало деякі контакти з кримськотатарською організацією “Мілі-Фірка”. Це все — після того, як німецько-татарська співпраця зійшла нанівець, коли татари дізналися, що рейх планує заселити півострів етнічними німцями. Керівництво УПА робило спроби навести контакти з усіма організаціями, що діяли під гаслом “Воля — народам, воля — людям”.

Тільки 1993 року Шарафана за Законом України “Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні” реабілітовано.

Сьогодні архіві КДБ ще закриті, бо живі ті, що проводили активні дії для шельмування добрих устремлень УПА. Опублікування їхніх імен може відродити небажану хвилю помсти. Це розуміють колишні прислужники кадебістських катівень, які нині у ветеранських організаціях і безкоштовно користуються благами за рахунок народу, який самі мучили. Вони ніколи не погодяться покаятися.

Один із героїв визвольної боротьби за незалежність України — провідник Кримської ОУН, командир кримського підрозділу УПА Володимир Антонович Шарафан. Народився 1908 року в сім'ї київських інтелігентів. Батько Антон Павлович, інженер зв'язку, загинув у Першу світову війну. Мати Раїса Григорівна безвісти пропала в громадянську. Дванадцятирічний Володимир опікувався молодшими братами Леонідом і Юрієм, наймитував. 1921 року дітей відіслали в Кіровоградський дитячий будинок. З 1927 року Володимир навчався в Кіровоградському педагогічному технікумі. Після закінчення працював у вечірній робітничій школі викладачем. 1933-го вступив до Сімферопольського педагогічного інституту, де познайомився з майбутньою дружиною, студенткою Софією Шленшко. Здобувши освіту, працює викладачем в інституті, а з 1939 року — викладачем Сімферопольського консервного технікуму. Володимир був високоосвіченим інтелігентом, грав на скрипці, організовував вечори, згуртовував навколо себе інтелігенцію.

З перших днів війни служив у 172 мотострілецькій дивізії, яку восени 1941 року під Судактом розформували, а бійців відпустили по домівках. Володимир під Карасубазаром потрапляє в полон. Йому вдається втекти, він прибуває у Сімферополь і розпочинає революційну діяльність.

Досі кримські органи безпеки України тримають у таємниці матеріали, пов'язані з боротьбою Української Повстанської Армії в Криму. А підрозділи УПА діяли в Сімферополі, Євпаторії, Джанкої, Ялті, Українці, Петрівці та інших населених пунктах.

У донесенні агента СД В. Косика від 31 грудня 1941 року, знайденому у секретних справах рейху, повідомляється, що зі Львова до Криму революційна ОУН направила шість похідних груп, близько 40 осіб.

Узимку 1941—1942 р. починаються розстріли членів ОУН, фашисти дають вказівки поліції, військовій розвідці й СД посилити роботу особливо з викриття похідних груп, спрямованих до Криму. Історик і дослідник національно-визвольного руху Василь Вернига повідомляє, що ОУН тоді зазнала великих втрат у Криму. Так, Івана Осадчука, провідника кримських українських повстанців, у грудні 1941 року заарештували в Євпаторії і згодом розстріляли гестапівці. В лютому 1942 року гестапо заарештувало 14 повстанців Джанкойської похідної групи українських націоналістів на чолі з провідником Романом Бардахівським та його помічником, учителем школи Наконечним. У 1942 році, трохи пізніше, від рук фашистів загинули Степан Ванке-

вич та Михайло Лобак. Але боротьба кримських українських націоналістів за незалежність Української держави не припинилася.

На місце розстріляного кримського провідника Івана Осадчука було призначено Степана Теслию. Степан робить спробу підняти націоналістичний рух у Криму. Розповсюджують газету “Наступ”, журнал “Проблем”, в яких — портрети чільних націоналістичних провідників та програмні засади. У Сімферополь прибуває провідник ОУН Борис Суховерський. Було організовано зустрічі з існуючими похідними групами. На квартирі Базидевича на вул. Жуковського він поставив завдання міському куреню похідної повстанської групи Ярослава Савки, в складі якої перебувало 8 осіб, із них 6 сімферопольців. З другою групою зустріч відбулася на квартирі її керівника Володимира Шарафана на вул. Профспілкової. Зустрічі були й на інших явах у Старому Криму та населених пунктах південного узбережжя. Із активістів національного руху, що вели боротьбу в підпіллі, сьогодні відомі одиниці. Це керівники Степан Теслия, Іван Янчишин, Григорій Вольчак, які утворювали розгалужену підпільну структуру націоналістичних повстанських груп. Відкритіше працювали Микола Шапар і його заступник Володимир Шарафан, що у важких умовах окупації утворили Український допоміжний комітет, який у жовтні 1943 року “за невиконання наказу про виділення 400 чоловік для охорони залізниці” заборонив німецький комендант. Тривали

ДОБРОЇ ПАМ'ЯТІ ПЕТРА ГРИГОРЕНКА

Віктор ХОМЕНКО,
Крим

Кримчани вшановують 100-річчя генерал-майора — правозахисника, якого за різку критику Хрущова перевели на Далекий Схід, а потім протягом десяти років за підтримку національного руху кримськотатарського народу постійно переслідували, заарештовували, відібрали всі нагороди, примусово лікували в кадебістських “психушках”. Урешті, позбавили громадянства СРСР і змусили виїхати до США. На мітингу шани правозахисника біля його пам'ятника в Сімферополі син “адвоката кримських татар” Андрій Григоренко, який приїхав з Америки, наголосив: “Завдяки батькові з дитинства усвідомив себе не лише українцем, а й відчув біль депортованих кримських татар. Разом з ними довелося тут 1968 року потрапити під кийки кримської міліції, яка розганяла перших

депортованих, що проривалися на землю предків”.

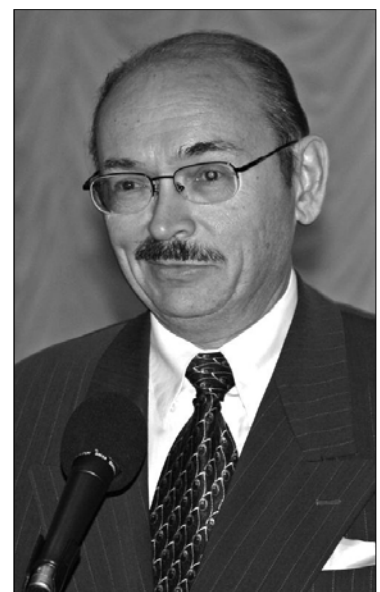
Лідер кримськотатарського руху, народний депутат Мустафа Джемалев відзначив: Петро Григоренко — не лише захисник прав кримських татар, а й справжній друг усього народу, завдяки якому й очоленому ним правозахисному руху цю проблему було виведено спершу на всесоюзний рівень, а невдовзі — й світовий. Депутат Верховної Ради Криму Леонід Пілунський сказав, що сімферопольський пам'ятник Петрові Григоренку — це перший монумент правозахисника, встановлений дисидентіві на всьому пострадянському просторі.

Завершилося це велелюдне зібрання молебнем. Заходи ж, присвячені 100-річчю правозахисника Петра Григоренка, в Криму тривають. Вони пройдуть також у Києві, Харкові, Львові, а завершаться Григоренківськими читаннями в Нью-Йорку.

У Київському Будинку вчителя 18 жовтня Гельсинська спілка, центр національного відродження, Міністерство оборони, Служба безпеки, Секретаріат Президента, представники меджлису кримськотатарського народу відзначили 100-річчя з дня народження генерала Петра Григоренка.

Фоторепортаж
О. ШЕПНІВСЬКОГО

Син Петра Григоренка Андрій

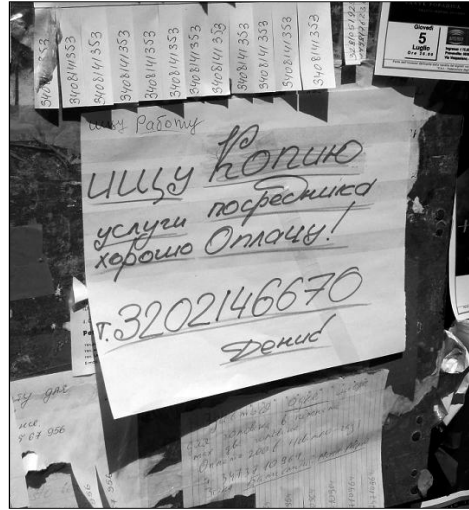
Маріанна СОРОНЕВИЧ,
головний редактор
“Української газети в Італії”

ПЕРЕХРЕСТЯ ВІДЧАЮ Й НАДІЇ

Рим. Станція метро Оттавіано сан П'єтро, або просто Оттавіано, як називають її українці. Натовпи туристів виходять із вагонів і прямують до площі святого Петра в передчутті відвідин найзнаменитішої у світі базиліки й не помічають людей, які стоять коло виходу з підземного переходу.

А люди залишаються... Здається дивним цей розмірений острівця у невтомному місті, де всі кудись поспішають. Проте лише на перший погляд він може видатися спокійним. Придивившись уважніше, помічаєш зажурені обличчя, чуєш нотки занепокоєння в голосі. На невеликому клаптику землі, на перехресті гамірних вулиць уже давно збираються безробітні українці. Тижнями, а часом місяцями, стоять тут люди, очікуючи, що хтось “принесе” вакантне місце. Спеціалісти, які в Україні були вчителями, медиками, інженерами, працівниками сільськогосподарства, раді вхопитися за будь-яку пропозицію на працю: доглядати дітей, старих, немічних, паралізованих, неповноцінних, прибирати помешкання... Живуть хто де: одні — у нічліжці благодійної організації Карітас, де не вимагають плати за нічліг, проте панують суворі обмеження, інші — на квартирах, де можна перебувати лише з восьмою вечора до восьмої ранку, бо вдень ці міні-готелі — звичайні помешкання... Люди йдуть на Оттавіано, сподіваючись, що новий день принесе довгоочікувану працю. На якийсь час вони перебралися були на сусідню площу Рісорджіменто, але, либонь, не прижилися на новому місці й повернулися знову на Оттавіано.

Останні роки Євроспілка, прагнучи припинити потік нелегалів, обмежує кількість віз, проте на Оттавіано завжди є хтось, хто приїхав недавно. Тепер люди добираються в Італію у подвійному дні вантажівок, їдуть через кордони пішки або їдуть околицями шляхами з фальшивими візами. Крім того, тут з'явилися вихідці з азійських країн колишнього Радянського Союзу. Ці люди проходять на Оттавіано “школу виживання”: освоюють перші фрази незнайомої мови, слухають розповіді бувалих. Останні поводяться дещо зверхньо — роки, прожиті в Італії, додають їм авторитету. Вони переважно “знають мову”, “мають документи” та певний досвід роботи. “Бували” розпові-

Шукати роботу можна тижнями й навіть місяцями

дають про свої пригоди, інформують про мовні школи, карітаські нічліжки та ідальні для бідних.

Місце популярне не тільки серед наших краян. Тут постійно можна побачити чоловіків різних національностей, шанувальників слов'янської краси. Вони годинами простоюють неподалік, поїдаючи жінок ласими поглядами. У цьому місці хотілося б написати світлу оду слов'янській вроді, від якої очей не одвести, однак життя вимальовує менш поетичні реалії. Зазвичай жінки негативно ставляться до залицяльників. Але, як кажуть, попит і пропозиція невіддільні, отже, терплячість ловеласів часом буває винагороджена. З цих залицяльників на Оттавіано уже склався “клуб” завсідників.

Навколо цього часто спалахує полеміка. Чоловіки-українці закидають жінкам бажання і готовність стати на “легку дорогу”. Я нікого ні звинувачую, ні виправдовую. Проте у тих, хто однобоко розглядає цю проблему, хочу запитати: чому кількість жінок в Італії значно перевищує кількість чоловіків (цей факт постійно дивує італійців)? Хоч останнім часом відсоток чоловіків значно зріс за рахунок об'єднання сімей. Де ви, сильні й мужні охоронці домашнього вогнища та

Щотижня в Україну вирушають сотні мікроавтобусів із неконтрольованими грошми та пакунками, які українські заробітчани передають своїм родичам

здобувачі їжі? Чому залишаєтесь удома, очікуючи грошових переказів від дружин? Знайте, що банкноти, які невпинним потоком пливають в Україну, позначені страхами, приниженням, відчаєм, а також бабусиною, сестриною, матусиною та жіночою любов'ю. Ви навіть не уявляєте, з чим доводиться мати справу на чужині, які перепони долати! Коли людина стоїть на межі відчаю, спрацьовує інстинкт самозбереження...

Представники народів, які приїхали в Італію раніше за українців (переважно вихідці з мусульманських країн), окупували “чоловічі” професії квітниківів, продавців, прибиральників і навіть доглядальників. Наша релігія та виховання дозволяє жінці працювати, бути далеко від дому, а отже, покидати дітей...

Полудень. Люди групами прямують до карітасу. Тут уже зібралася невелика черга. Смаглявці з Пакистану, кілька румунів та бомж із псом. Увесь цей різношерстий гурт чекає обіду. Двері відчиняються, і дві черниці видають кожному виделку та невеликий контейнер з макаронами, заправленими соусом, — ситний, проте одноманітний обід. Сестри небагатослівні й однаково ввічливі з усіма, не відмовляють жодному,

Наших тут багато, особливо це помітно під час святкування, як на цьому концерті до Дня матері

хто потребує допомоги. Кажуть, часом тут видають продуктові пайки, проте сьогодні не пощастило.

Люди обідають просто на вулиці, посідавши навколо фонтана, а потім повертаються на Оттавіано. У час, коли в домашніх працівників двогодинна обідня перерва, є висока ймовірність, що хтось “принесе” роботу. І справді, до гурту підходить жінка з рішучим поглядом. Її обступають з усіх боків, квапляться почути про умови роботи, розмір зарплати та... скільки потрібно заплатити, щоб отримати заповітну адресу. Вартість продажу роботи коливається від 150 до 300 євро, залежно від регіону Італії. Цей пункт є майже в усіх домовленостях. Хочеш працювати — плати. Люди погоджуються, адже час, згаяний на Оттавіано, дорого коштує.

Як звичайно, на тлі людської потреби й відчаю квітне жадоба. У “щасливі” дні роботи може знайти 2—3 особи, та буває, що й по кілька днів немає жодної пропозиції.

Увечері першими відбувають мешканці карітасу: їм треба прибути туди у визначеній годині. Поступово Вічне місто поглинає всіх, щоб назавтра знову викинути на перехрестя відчаю й надії...

● ЧЕТВЕРТА ХВИЛЯ

УСІМ НОВИНИ ВІД УКРАЇНСЬКОЇ СВІТОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ

У Чикаго відбулися заходи зі вшанування пам'яті жертв Великого Голоду. Ще 2003 року Верховна Рада України оголосила Голодомор актом геноциду. Нині вже понад 25 держав-членів ООН визнали Голодомор в Україні геноцидом, наслідком політики тоталітарного режиму. Події 1932—1933 років у нашій державі зокрема засудили парламенти Канади, Аргентини, Литви й Австралії. А в заяві, яку підписали 36 країн-членів ООН, із нагоди 70-х роковин Голодомору в Україні 1932—1933 років зазначено: “Ми не хочемо зводити рахуноків із минулим, яке не можна змінити, але ми переконані в тому, що викриття порушень прав людини, збереження історичних документів і відновлення гідності жертв шляхом визнання їхніх страждань слугуватиме орієнтиром для майбутніх суспільств і сприятиме запобіганню подібних катастроф у майбутньому”.

Кількість виборців у списках Закордонного виборчого округу на виборах до Верховної Ради України 2007 р. становила 431 142, у голосуванні узяли участь 25 850 осіб, не

підтримали жодного з кандидатів — 602. Для порівняння: на парламентських виборах 2006 р. у списках вибуло 422 137 осіб, узяли участь 34 115 осіб, не підтримали жодного з кандидатів — 620.

В Італії, де живуть сотні тисяч українських трудових іммігрантів, було відкрито лише дві виборчі дільниці. На закордонних виборчих дільницях у Римі (№ 34) та Мілані (№ 35) зареєстрували близько півтори тисячі українських виборців. При такій кількості зареєстрованих годі говорити про виборчу активність емігрантів. За останніми даними МЗС Італії, в країні легально живе 124 тисячі громадян України. Нелегалів близько 600 тисяч. Торік у парламентських виборах узяли участь близько двох тисяч осіб. Цього року — менш ніж тисяча. Якщо 2006 року не всі змогли проголосувати через довгу чергу, то тепер на неї й натяку не було. Назагал, організація роботи закордонних виборчих округів укотре засвідчила, що Українська держава не цікавиться своїми громадянами в країнах Європи. Можна стверджувати: десятки тисяч людей фактично було позбавлено можливості голосувати.

В Італії проживають 13,1 відсотка українських дітей. Серед них 53,84 — навчаються, 23,07 — працюють, інші 3,8 відсотка не зайняті нічим. Ці дані свідчать, що більш ніж одна дитина з кожних десяти живе в цій країні. Та найсумніша ситуація з дітьми, які залишилися в Україні без батьків... Отже, 2003 року, тобто 4 роки тому, діти 95 % українських батьків жили в Україні. Серед них

32,4 % перебували з одним із батьків, 21,9 — з бабусею чи дідусем і 5,4 — з іншими родичами чи друзями сім'ї. До речі, багато дітей наших емігрантів просить повернутися додому, навіть самостійно, бо інтегруватися в Італію не вдається, й мрії про життя на Батьківщині не покидають їх. Менталітет наших дітей зовсім інший. Вони доросліші у своєму розвитку та світогляді за своїх італійських однолітків.

В Італії викрито мережу, яка доставляла жінок з України для проституції. Італійська поліція провела масштабну операцію (“Queen of the Night”) проти злочинного угруповання, яке доправляло до Італії молодих жінок з України, Вірменії й Казахстану та змушувало їх до проституції. Уже заарештовано 18 осіб, яких підозрюють у причетності до цього нелегального бізнесу. У ході рейду було закрито вісім нічних клубів.

У Лондоні відбулася дискусія “Україна: погляд у майбутнє”, організована Британсько-українською Спілкою разом з Українськими товариствами Оксфордського університету, Лондонської Школи Економіки й Політики та фондом “Відкрита Україна”. Вів дискусію член парламенту, голова правління Ялтинської Європейської Стратегії Стефан Байерс. У заході узяли участь посол України у Великобританії Ігор Харченко, професор Оксфордського університету д-р Гвендолін Сассе, виконавчий редактор відділу Америки та Європи служби ВВС Олексій Сологубенко, редактор Центральної й Східної Європи газе-

ти “Файненшл Таймс” Стефан Вагстил.

На початку жовтня в Інституті мови та літератури Придністровського університету імені Т. Г. Шевченка урочисто відкрито Центр української культури. У відкритті взяли участь представники Верховної Ради України, Посольства України в Республіці Молдова, українських громад Придністров'я. Центр української культури спрямовуватиме свою діяльність на задоволення культурно-національних та освітніх потреб місцевого українства, сприятиме вивченню української мови, ознайомленню громадськості з надбанням відомих українських літераторів, проведенню творчих заходів, зустрічей із письменниками.

В аудиторіях середньовічних університетів українська молодь навчалася майже відразу після їх заснування. У Сорбонні вже з 1357 року відомі українці не лише студенти, а й доктори наук — Петро Кордован чи “Johannes de Ruthenia” (Іван з Рутенії), який отримав докторський ступінь 1391 р. У XV столітті найвищий науковий ступінь цього французького закладу отримали “Бенедикт Сервінус рутенської нації” та “Іван Тинкевич рутенської нації з Києва”. З XVI століття у списках студентів часто можна зустріти — “з України”, хоч націю й далі називають рутенською. У Сорбонні навчався й Петро Могила. Безліч українців навчалася і в англійських університетах: Оксфорд закінчили діти українського шляхтича Немирича, а Кембридж — соратник Петра Могили

Інокентій Гізель. Навчання українців за кордоном було настільки масовим, що спеціально для них при університетах відкривали гуртожитки — наприклад, закладений королевою Ядвігою при Празькому університеті 1397 року.

У Шанхайському університеті міжнародних відносин (SISU) відкрито кафедру української мови. У її відкритті взяла участь голова Наглядової ради Міжнародного благодійного фонду “Україна 3000” Катерина Ющенко, яка передала до бібліотеки новоствореної кафедри книжки українською мовою. Шанхайський університет міжнародних відносин — один із провідних вищих навчальних закладів Китаю — засновано 1949 року під назвою Шанхайський коледж російської мови. У 1950-ті роки впроваджено вивчення інших європейських мов, зараз викладання ведуть 12 іноземними мовами.

27—28 жовтня 2007 року в Мюнхені відбудеться 33-й Генеральний з'їзд Спілки українських студентів Німеччини. Обговорюватимуть організаційні справи та перспективи розвитку Спілки, перспективи навчання та професійного зростання молодих українців.

Передрук матеріалів дозволяється за умови посилання на УСІМ при МГОУ “Четверта Хвиля”.

Підготував
Дмитро СЛАВОВ,
співкерівник УСІМ
при МГОУ “Четверта Хвиля”

Степан БОЙКО,
м. Івано-Франківськ

ЛИШЕ КОЖЕН ДЕСЯТИЙ ОБРОБЛЯЄ ПАЇ В ГАЛИЧИНІ

Причому не лише порається на тих арах-гектарах, а й спробається налагодити систему збуту вирощеного. Щоправда, доводиться возити продукти до обласного центру й збувати за дешевизну перекупникам. Якщо цього року ціна на зернові більш-менш задовільна, то заготівельні ціни на м'ясо сміхотворні — по 4 гривні за кілограм живої ваги на місці, а на ринку це м'ясо по 23—25 гривень. Виробникам на ринках в обласних центрах немає місця, а якщо й дадуть, то стільки за це треба заплатити (за доставку до ринку, за місце, вагу, аналіз, за “кришу”, збереження в холодильнику тощо).

Отакі люди, хоч важко гарують від зорі до зорі, не лише виживають із праці на землі й потроху розгортають своє виробництво, незважаючи на те, що і працюють без державної підтримки. У цих власників особистих селянських господарств ще пульсує генетична господарська жила. Але їх одиниці. У моєму селі Вишняни Львівської області тільки три фермери, які володіють 10—15 га землі (з майже 900 га орної землі). Приватна агрофірма орендує 500 га паїв на кращих землях, а гірші землі (понад 200 га) заросли бур'янами.

І хоч зранку до ночі трудиться селянин на своєму городі й навіть має лишки, та не має де збути. Хіба що вигодує одного-двох бичків та продасть спекулянтам за півціни. Зрештою, в людей опускаються руки, бо ні самотужки на землі не можуть доробитися, ні об'єднатися-самоорганізуватися в агроструктуру, щоб спільно обробляти свої наділи і перти плуга цього бізнесу, не вдається. Ніяк не виходить у нас кооперація, на яку стільки надій поклали творці агрореформи і про яку ще донедавна говорили на колегіях та семінарах. І це, між іншим, лихो не лише селян. Індивідуалізм — психологічна риса українця.

Таке ж одноосібництво спостерігаємо на владному олімпі, у вітчизняному політикумі. Попри безліч гетьманів, бракує харизматичних лідерів і у столиці, і на місцях, які могли б фокусувати в одному напрямку силу нації. До прикладу, мій дядько після операції “Вісла” опинився на заході Польщі, де ґрунти набагато гірші за наші й площі обмежені. Але з допомогою гміни (сільської ради) він діставав замовлення на вирощування ріпаку, картоплі, цукрових буряків, вигодував свиней. На 12 га землі — два німецькі колісні трактори, сівалка, причеп, комбайн на замовлення. Випишував елітне насіння цукрових буряків із Франції з цукристістю до 17 % і врожайністю до 500 ц/га. Два агрономи з гміни організували збут продукції з села не тільки в Польщі, а і в Європу. Щорічно дядько мав до 5—8 тис. доларів прибутку. Вчив трьох дітей, мандрував світом, а взимку протягом кількох тижнів агрономи вчили його новинки агротехніки. Держава дбала про кредити на техніку до 5 % і доплачувала за кожний центнер продукції (а не за гектар, як у нас). Менше 40 ц/га зернових у цьому селі ніхто не збирає.

Та повернімося у наше повоєнне село. Мої батьки мали 3 га землі — були середняками, щорічно здавали до 1 т зерна, 300 л молока, телицю або бика, яйця, вовну, шкі-

ЧОМ, ЧОМ, ЗЕМЛЕ МОЯ, СТАЄШ ТЯГАРЕМ, або РОЗДУМИ НЕБАЙДУЖОГО

Минуло десять років з часу розпаювання (завершене 1997 р.) колишніх колгоспних земель. Роздрібнення сільгоспугідь призвело до деградації недавно ще родючих ґрунтів. У багатьох селах Львівщини (звідки я родом), Івано-Франківщини (де мешкаю), Вінниччини (звідки походить моя дружина й де часто буваю) бачу, як тяжко виживають селяни. Є села, де 90 % працездатних людей на заробітках. А тим, які лишилися, уже не до землі, їм би підтримати садибу та глядіти внуків. Здичавіння українських чорноземів обертається занепадом і запустінням сільських територій, бідністю, безробіттям, пришвидшеним вимиранням літніх людей та безпросвітним пияцтвом молоді.

ру і т. ін. за символічні ціни. Ми заготовляли 40 л конопляної олії, 20 л ріпакової, тримали три корови, коня, 3—4 свині, 50 курей та індиків, 50 гусей. Ми, діти, уже з шкільного віку допомагали батькам. Щосуботи возили картоплю, крупу, олію, гусей, молоко, сметану у Львів, усе було дешеве й екологічно чисте. Але колгоспна система все це швидко зруйнувала, а селян відірвала від землі. Я все вмів робити: кошу, сію, а мої діти — нізачо. Моє покоління відійшло за віком, середнє втекло в міста, а сільська молодь зараз на заробітках. Як зароблять грошей — купують квартири в місті, а в селі залишаються старенькі батьки.

Чого ж досягнуто внаслідок агрореформи? Не лише сільгоспугіддя роздрібнено, а в більшості сіл розтягнуто й будівлі колгоспних контор, ферм, майстерень, комори, техніку, реманент. Усе те розпродали оптом і вроздріб горе-кравці, яким учорашні колгоспники довірили свої паї й право власності на спільно нажити колективну нерухомість.

Словом, зруйновано дощенту не лише стару систему виробничих відносин, а й інфраструктуру на селі. Натомість за ціле десятиліття так званих перетворень не створено нічого нового. Не діють ні кооперативи, ні артілі, ні заготівельні пункти. Не збудовано жодної нової кузні, пилорами чи столярної майстерні. Бракує агрономів, зоотехніків, навіть трактористів і токарів. Зникли споконвічні селянські кустарні промисли — нікому запаяти металеву бочку чи бідон для молока, виготовити з бляхи ужиткову річ, зробити колесо до воза, діжку для капусти. Я вже не кажу — викласти селянську піч...

Що не рік — то нові преференції в сільському господарстві. На Прикарпатті величезні посівні площі ріпаку призвели до зменшення виробництва зернових, вони подорожчали, що вплинуло на виробництво борошна, круп, м'яса. За 1 га ріпаку — дотація 100 грн. Що ми з того маємо, якщо 85 % урожаю ріпаку продають за кордон?

ГОЛОВНЕ ДОСЯГНЕННЯ

Єдине, що з'явилося нового в селах за перше десятиліття, яке минуло з часу завершення паювання колгоспних угідь, — рясно-та приватних крамничок, у яких торгують усякою всячиною, точніше, перепродують закуплені в оптових торговців продукти й промислові товари першої необхідності. На перший погляд, це доб-

ре, бо колись був один магазин на село і то з обмеженим крамом. Тож не треба сільським пенсіонерам (а це до 70 % жителів села) йти кілометр—півтора, щоб купити пачку сірників чи хлібину. Тепер до того краму — рукою подати. Та лихो в тім, що як колись у корчмі, так тепер чи не в кожному такому “генделіку” продають ще й горілку наррозлив (це крім того, що в багатьох селах уже діють бари та кав'ярні). І саме такий торг дає неабиякі прибутки спритним власникам тих закладів.

Для багатьох родин “новий порядок” на селі обертається драмою. Правда, в багатьох селах священники, інтелігенти, “Просвіта”, директори шкіл, учителі починають бити на сполох, вимагаючи від голів сільрад, депутатів місцевих рад навести лад із торговельно-горіччаною повинню. Але сільські ради не мають повноважень, а районні та обласні дуже довго “вивчають ситуацію” — так відписують своїм виборцям.

Колись, за Польщі, чи не щодня до кожного села о восьмій вечора навідувався кінний жандарм найближчого постерунку. А на дверях корчми уже мав висіти замок, і наш “генделік” платив би добрий штраф, аж до закриття. А тих, що тинялися вулицями вночі, постерунковий брав на список і староста розбирався з ними так, що більше в селі ті люди не бешкетували. А тепер дільничних у селах не видно, хіба що якийсь міліціонер приїде на храмове свято, і то завидна зникає. У селі хазайнуть міцні підпили парубки, які шукають нагоди, аби до когось причепитися. А міліцейські протоколи оформляють уже коли когось відвезли в лікарню або обікрали (інших випадків, щоб не завищувати показників злочинності, не протоколюють).

У селах багато безробітних, які перебиваються разовими роботами. Є й такі, що працюють у Києві на добрих зарплатах, а в селі стоять на біржі праці, приїздить із презентами — відмічаються й знову до Києва. Є спритники, що ходять по селах і за плату “відмотують” показники електро- та газових лічильників. У приміських селах Івано-Франківщини восени повно циган, які начебто носять на продаж зимові речі, а фактично обкрадають обійстя, й ті родини, годувальники яких на заробітках за кордоном, мусять оплачувати “кришу”, аби їхній дім був у безпеці. Село живе за іншими законами, ніж держава, за межами її правового поля. У безвиході селяни вдаються до самосудів — піймали злодія, поби-

Фото Олександра Литвиненка

ли, а той через якийсь час спалює обійстя.

Ці сумні реалії вимагають залучення до села не тільки матеріальних ресурсів, а й людських. Треба діяти громадою, як колись наші батьки й діди будували народні школи, читальні “Просвіти”, підтримували чистоту вулиць і доріг. Забуто народну толоку.

ВТРАТИЛИ ПЕРШІСТЬ

Отже, агрореформа наразі відбувається різними негараздами на селі. Політика держави поки що не дає підстав для оптимізму навіть агрофірмам, що мають сяку-таку підтримку від неї. Втратити час із реформою на селі — означає ускладнити ситуацію ще дужче.

Але чому так сталося саме з нами? Адже українці — найдавніша у світі нація хліборобів. Про це свідчать численні археологічні сенсації, зокрема і перші результати спільної експедиції британських, литовських та українських археологів, що з середини липня 2007 року розкопують на Луганщині унікальний могильник епохи неоліту, якому майже 40 тисяч років. Фрагменти кераміки, рештки рослин, свійської живності та інші знахідки переконують, що найдавніші рільники та скотарі проживали саме тут. На наших землях зародилося землеробство, й від наших пращурів перейняли досвід цього діла й інші народи світу... Цей аграрний досвід підтверджується також і тим, що в Україні понад 30 відсотків світових чорноземів. Ці ґрунти фахівці однозначно визначають унікальним багатством всепланетарного значення. Відомий канадський ботанік Степан Симко у книжці “Внесок української пшениці в канадське і світове рільництво” подав величезний матеріал про історію поширення у світі українських сортів пшениці та відчизняної технології степового зернового землеробства. Зокрема, за його словами, перший урожай пшениці в країні кленового листка складався з одного колоска сорту “галичанка”, який виростив тамтешній фермер із кількох насінин, що їх отримав від прибулих із Прикарпаття. До США українські зернові потрапили 1873 року завдяки менонітам, які переселилися з півдня України, де прожили 100 років. Вони привезли з собою до США пшеницю сорту “кримка” й технологію її вирощування. Без цих сортів, а також “арнаутки” й “кубанки”, які де-що пізніше потрапили на Американський континент і стали основними генетичними матеріалами для селекційної праці, був би не-

можливий поступ у хлібній індустрії. А це близько 70 % виробництва пшениці Нового Світу, твердить дослідник. Власне, добра врожайність названих сортів пшениці, а також і “полтавки”, “білотурки”, “харківки”, які ввібрали в себе найкращі властивості, виплекані багатьма поколіннями хліборобів України, — стійкість до посухи, високий вміст білка й клітковини, що надає особливих харчових якостей, і спричинилися до того, що за останнє століття ці й інші показники найкращих українських пшениць було перенесено в найпродуктивніші сорти пшениці на всіх континентах.

ЯРМА ПАЇВ МОЖНА ПОЗБУТИСЬ

Канадські дослідники стверджують: українські пшениці й іммігранти-хлібороби з України значною мірою спричинилися до розвитку життя в Новому Світі, до перетворення тамтешніх пуцц у родючі лани. А тепер у самій Україні плодovitі землі дедалі більше перетворюються на дикі прерії. А відповідно й рільники стають невідомо ким.

Не співживучи із землею як землероб, українець втрачає власні корені й стає неспроможним тягтися вгору до Бога, тому опускається вниз. Мій дід, розпочинаючи роботу, казав: “Боже, поможи” і молився. Так робили й мої батьки. Бо земля здавна була для наших предків чи не найбільшою святею. А сучасні аграрії під час роботи нецензурно лаються. Особливо це поширено було на колгоспних полях...

Земля, хоч страшно це вимовити, стає тягарем для селянина. Одні кажуть: хай дадуть землю від кілка до кілка навечно в одному місці, а не віртуально в паях. Інші мріють про “землю-товар”, мовляв, прикуплю ще, бо на двох гектарах паю — яка господарка. Треті: продам — дітей вивчу.

Зі скасуванням на початку 2008 року мораторію на торгівлю розпайованими сільгоспугіддями українські землевласники можуть опинитися поза конкуренцією і втратити своє багатство. Уже сьогодні на Івано-Франківщині німці, голландці тощо орендують паї на площі понад 10 тис. га строком на 20 років. А що ж робитимуть наші селяни — наймитуватимуть на своїй землі, в незалежній державі? Тому насамперед необхідно створити законодавчий механізм надійного захисту селян від втрати землі. Це конче потрібно, бо саме на українських селянах тримається все українське...

ВІН ЧУВ МОВИ СЕРЦЕМ

Алла ГЕНЕРАЛОВА,
вчитель спеціалізованої школи з поглибленим вивченням французької мови № 49 м. Києва

*У вінок світлої пам'яті
Майстра слова,
Людини, яка любила
життя і людей.*

Уже три роки немає світлої, щирої, мудрої Людини — Дмитра Григоровича Білоуса. А так хочеться щоразу, коли лунає телефонний дзвінок, почути: «Добрий вечір». Кожна, навіть нетривала розмова по телефону окрилювала, а кожна зустріч насажувала.

Спогади... Саме ними живе людина, коли у Вічність відходить хтось милий її серцю.

2004 року ми з учнями запросили письменника на Свято рідної мови. Дмитро Григорович відразу погодився. Він дуже добре знав нашу 49-ту школу, завжди на щире запрошення завітати відповідав: «Обов'язково прийду» і приходив у гості.

Дмитро Григорович був у піднесеному настрої, коли ми зайшли до шкільної зали, у якій незабаром розпочнеться зустріч. В учнів ще не закінчився урок, і ми мали час поспілкуватися. Дмитро Григорович оглянув сцену, ближче підійшов до великого плаката — обкладинки книжки «Диво калинове». Він був вражений. Поет невимушено почав розмову з учнями, які ставили цікаві питання, отримували до теплі, мудрі відповіді. Настав час іти до залу.

Цього разу він був більше гостем-глядачем, а не оповідачем.

Зазвичай, коли виступаєш сам або твої учні, неруєш, але з Дмитром Григоровичем було по-домашньому затишно і спокійно, ці почуття передалися й дітям.

Прочитали багато неперевершених творів Д. Г. Білоуса, поета-фронтовика, поета-перекладача. Діти по-особливому дивилися на Митця, бо дехто вперше побачив поета, лауреата премій імені Т. Шевченка, імені М. Рильського.

Одна з найулюбленіших збірок Майстра слова — «Пташині голоси». Він багато цитував з неї. Дмитро Григорович дуже добре розрізняв голоси птахів. Митець чув і розумів усі мови серцем... Його слово — це слово стало перлиною української писемності.

Всі ми помітили чіпку, унікальну пам'ять Дмитра Григоровича. Він до найменших деталей пам'ятав нашу попередню зустріч восени 2002 року, як ішли Ярославом Валом, про що говорили...

Після свята запропонувала поетові доїхати додому машиною. Він відмовився, і ми пішли вулицею Олесь Гончара до будинку, в якому мешкав письменник. Ішли, розмовляючи цього разу більше про школу, про свято. Дмитрові Григоровичу дуже сподобалася пісня на його слова «Хто любить, той легко вчить». Дорогою Митець згадував цю пісню неодноразово...

Поет вирішив, що 24 квітня свій 85-й день народження святкуватиме в нашій школі... Тримуючи квіти, ніби сам весь осяяний якимось незвичним казково-весняним сяйвом, Дмитро Григорович, прощаючись, сказав: «До побачення».

**Дмитро БіЛОУС
Я ЧУЮ МОВИ СЕРЦЕМ**

*Як вулик велетенський,
де не втихають бджоли,
наш ярмарок роменський
гуде на всі околиці.*

*Веселі каруселі.
Тканини. Хутра. Коні.
І сливи, і жерделі.
І коні на припоні.*

*Потоком ринуть люди
на диво ярмаркове.
А люди — звідусюди,
і різні, різні мови.*

*Для мене, для дитини,
неначе рік розливи:
російська мова лине,
як Волги плін бурхливий.*

*А білоруська мова —
як дзвін краплин з криниці,
як пісня жайворова,
спів ластівки й синиці.*

*Циганська з-понад плеса —
скрик журавля в тривозі
і скрип, коли колеса
співають у дорозі.*

*Я згадую й тепер це,
в час вічного навчання.
Я чую мови серцем,
чудесне їх звучання.*

*Болгарська — чаші повні,
гірських вітрів пориви.
І молитви церковні, святі речитативи.
А польська — вин шипіння
і пуншу в срібних чарах.
І вітру шарудіння,
і шерехи в шуварах.*

*Грузинська — орлії клекіт,
дівочі співи з горниць,
туркменська — літній легіт
і туркіт мирних горлиць.
А українська лине —
злотистий дзвін колосся
і голос солов'їний,
і тихий зойк чайний,
і дзвін повноголосся.*

100 РОКІВ ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» НА ПРОСТОРАХ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ

Мирослав ГОЧАК,
секретар товариства «Просвіта»

Цьогоріч виповнилося століття від заснування українського товариства «Просвіта» на теренах колишньої Югославії. 1907 року в українському селі Лішня (Муїнци) у Боснії засновано читальню українського товариства «Просвіта», яка була філією львівської «Просвіти».

З цього приводу Товариство української мови, літератури і культури «Просвіта» Сербії 27 жовтня у м. Кула організує урочисте святкування сторіччя від заснування «Просвіти».

Програма розпочнеться від'їздом у Сомбор і покладанням вінків та панахидою полеглим 1944 р. в Батинській битві воїнам Третього Українського Фронту Червоної Армії на партизанському цвинтарі у Сомборі, яку служитимуть греко-католицькі священики.

У залі Скупщини общини Кула відбудуться урочисті збори Товариства української мови, літератури і культури «Просвіта» з нагоди ювілею та пройде презентація книжки «100 років Просвіти».

З приводу відзначення ювілею мер міста Кула Светозар Буквич організує і святковий прийом для делегацій та учасників урочистості. У рамках святкування відбудеться вечір з музичною програмою та розвагами.

Свою участь у святкуванні підтвердили офіційні делегації Львівської та Тернопільської областей, представники Європейського Конгресу Українців, Української Всевітньої Координаційної Ради та Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Також прибудуть представники українських громад та інституцій з Боснії і Герцеговини та Хорватії.

В ПОХІД ПО ІСТОРІЮ

У Рівному на майдані Магдебурзького права біля пам'ятника загиблим за Україну 18 жовтня зібрався старшокласники — учасники краєзнавчо-пошукової експедиції «Просвіта сіяла світло», присвяченої 90-річчю створення рівненської «Просвіти». Юні краєзнавці-історики в складі 10 похідних груп помандрують селами і містечками області, щоб записати спогади старих просвітян, зібрати матеріали для музею рівненської «Просвіти».

Учасників експедиції вітали Микола Федоришин, голова РОО ВУТ «Просвіта» імені Т. Шевченка, Віталій Новак, начальник управління освіти Рівненського міськвиконкому Катерина Сичик, голова міського об'єднання «Просвіта», заступник начальника управління освіти міськвиконкому.

Вл. інф.

ТО ЯКУ Ж МОВУ ТРЕБА ЗАХИЩАТИ?

**Заява
Антрацитівського районного осередку
ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка
з приводу спроб надання
російській мові статусу
другої державної в Україні**

Останнім часом на теренах нашої області Партія регіонів веде неприховану антидержавницьку кампанію щодо надання російській мові рівного статусу з державною, тобто українською, бо «насильствена українізація ущемляє права русскоязычного населения».

Брехня на брехні: висмоктані з пальця факти, цілковита зневага до автохтонного населення краю (а це 57% українців!) — ось справжня суть цієї українофобської маячні.

У роки існування СРСР в Антрацитівському районі з 19 шкіл лише дві були українськомовними — Бобриківська і Дяківська. Тепер більше половини шкіл повернуто в рідномовне русло. Хоч оптимізму це не додає: після закінчення шкіл випускники йдуть навчатися до вищих навчальних закладів, де всуціль панує «великий і могучий». Особливо помітно це в таких ВНЗ Луганська, як аграрний університет та політехнічний коледж.

У районі й області немає жодного періодичного видання державною мовою, хоча до війни, наприклад, ровеньківська районна газета «Вперед» усі матеріали з сіл друкувала українською мовою. А в незалежній Україні навіть Луганська обласна рада не має української газети!

З усією рішучістю заявляємо, що надання російській мові статусу другої державної призведе до пов-

ної загибелі мови титульної нації та до розколу держави.

Гаазькі рекомендації у питаннях мов національних меншин вимагають від представників цих меншин вивчати мову титульної нації (як у нас — то української) та зобов'язують інтегруватися в суспільну діяльність через належне володіння державною мовою. Чому про це мовчать ті, хто веде на «мовні барикади»?

Висловлюючи свій рішучий протест проти деструктивних дій пануючої в регіоні політичної сили щодо мовних питань, закликаємо їх, якщо вони насправді (а не удавано!) є патріотами України, всіляко сприяти розвитку державної мови на Луганщині.

Ми вимагаємо:

1. Створення при районних державних адміністраціях друкованих та електронних ЗМІ українською мовою.

2. Створення українськомовних груп у вищих навчальних закладах області.

3. Приведення топоніміки краю відповідно до історичних традицій найменувань українського народу.

4. Створення Державної мовної інспекції за дотриманням та контролю виконання ст. 10 Конституції України всіма чиновниками, які одержують зарплатню від держави України.

5. Поглибити роботу з відродження народних традицій серед дітей і молоді, громадян середнього віку; використовувати безцінний досвід у цих питаннях старшого покоління.

«Ні!» — лінгвоциду корінної нації на рідній землі!

«Ні!» — мовному гетто для українців Донбасу!

ЩИРО ДЯКУЄМО

Ми, освітяни Антрацитівського району Луганської області, хочемо поділитися з вами великою радістю: днями отримали від правління Луганського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка чудовий подарунок — дидактичний матеріал з рідної мови та літератури для середніх шкіл, книги, компакт-диски, аудіокасети, комплект газети «Слово Просвіти».

Багато освітян нашого району вирішило організаційно й фінансово підтримати ВУТ «Просвіта», створивши у своїх школах первинні осередки, тим паче, що багаторічна невтомна діяльність голови нашої районної просвітянської організації Івана Захарченка спонукає до цього. За активної роботи цієї людини в районі випускають два часописи — «Дяківські старожитності» та «Криничка» (записи легенд і переказів та

інший фольклорний матеріал). Під його орудою створено музеї в селах Бобрикове й Дякове (музей історії села й місцевої школи-гімназії, які повинні відродити історичну пам'ять земляків).

Від щирого серця дякуємо Іванові Захарченку, що доставив подарунки, а також Володимирові Федоровичу Семистязі — голові обласної просвітянської організації за батьківську турботу про підрастаюче покоління патріотів України, а ще шлемо свої вітання і низький уклін Павлові Михайловичу Мовчану — нашому всеукраїнському просвітянському лідеру, депутатові Верховної Ради України, з ініціативи якого побачила світ ця література та навчально-методичні посібники.

Педагоги Антрацитівського району на Луганщині:
Г. М. ЛЕБЕДЄВА, В. М. САПРУНОВА, С. М. ТОКАРЄВА, П. В. ГАТИЦЬКИЙ, С. В. ЖИВАГО, Н. Д. ІВАНЕНКО, О. Д. ВАСИЛЬЧЕНКО,
всього 15 підписів

«І СЛОВОМ, І ДІЛОМ»

Геннадій АВІЛОВ,
міська організація
ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка,
м. Горлівка Донецької обл.

Відповідно до угоди про співробітництво з Агентством США з міжнародного розвитку, Держинська міська організація Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка у партнерстві з міською організацією Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка міста Горлівки розпочала роботу з реалізації проекту «І словом, і ділом» у рамках проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні» «Гідна Україна». Проект «Гідна Україна», який виконує компанія Менеджмент Системс Інтернешл разом з українськими організаціями за фінансової підтримки Агент-

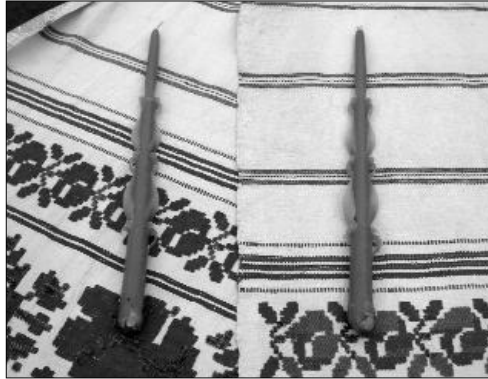
ства США з міжнародного розвитку, підтримує незалежний громадський моніторинг і представництво та захист громадських інтересів у пріоритетних сферах боротьби з корупцією.

Під час дії проекту «І словом, і ділом» місцеві осередки Горлівської та Держинської «Просвіти» працюватимуть над виготовленням інформаційно-просвітницьких матеріалів щодо стану та шляхів протидії корупції в регіоні. Виготовлені листівки, плакати, наліпки безкоштовно розповсюдять під час інформаційних заходів у чотирьох містах Донецької області — Горлівці, Держинську, Єнакієвому та Дебальцевому, а також у прилеглих селах та селищах. Випустять та розповсюдять спеціальний випуск часопису «Завтра».

Під час реалізації проекту «І словом, і ділом» організація-виконавці радо співпрацюватимуть з іншими організаціями України у сфері протидії та подолання корупції. Запрошуємо до співпраці.

ФЕСТИВАЛЬ ВЕСІЛЬНОГО ОБРЯДУ «РОЖАНИЦЯ»

Утворенню сім'ї українці завжди надавали великого значення. Відповідно до цього формувалася весільна обрядовість — справжня народна драма, що включала ігрові дії, танці, співи, музику.

Весілля — стародавній звичай, що сягає своїми коренями в далеке минуле. Це унікальне дійство з елементами театральності, складна суміш обрядів різних часів, у якій розрізняють елементи родової екзогамної епохи, впливи грецько-візантійського та релігійно-містичного характеру. Як фольклорне явище, весілля уособлює величезний потенціал народу, відбиваючи його менталітет і пріоритети. На наших теренах весілля справляють уже багато сотень років, і нині в українській фольклорній традиції воно не втрачає своєї актуальності.

Богдана МОРОЗ
Фото автора

До дня Покрови, храмового свята села Бобринці, народний етнографічний театр “Човен” спільно з українським центром народної культури “Музей Івана Гончара” за підтримки сільської ради Бобринці Києво-Святошинського району й Бобринського екологічно-рекреаційного заповідника “Сінтіка” започаткували й провели щорічний Всеукраїнський фестиваль весільного обряду “Рожаниця”. Мета фестивалю — зберегти, популяризувати й розвивати родинно-звичаєвий пласт української традиційної культури, зокрема народного весілля, висвітлювати автентичні етнорегіональні особливості цього чільного обряду, а відтак — багатства його загальнонаціонального колориту, світоглядних уявлень й етичних ідеалів українців.

Недаремно фестиваль проводять у ці дні, бо ж саме з Покрови розпочинався цикл весілля: “Приїде Покрова — дівці голову покрие”. Покрова — своєрідний показник погоди на зиму. Кажуть: до обіду — осінь, після — зима; якщо вітер віє з півночі або зі сходу, зима буде холодна й сніжна, якщо з півдня — зима тепла, з заходу — сніжна. При змінному вітрі й зима буде нестійка. Та попри всі прогнози, в усі пори року весільний обряд зворушує й гріє не лише тіло, а й душу.

Цього року погода не сприяла забавам просто неба, але завдяки насиченій та неймовірно цікавій програмі мерзнути не довелося. До того ж усі охочі могли пригоститися гарячими стравами, що серед виставки-продажу товарів народного мистецтва видалися ще смачнішими. На ярмарку можна було зустріти талановитих майс-

трів із різних мальовничих куточків нашої країни. Найбільше запам'яталися своєю оригінальністю вироби майстрині Олени Дзіядевич — вовняний та бавовняний одяг із неповторними візерунками, виконаними в стилі художнього плетіння. А також колекція автентичного українського вбрання, яку зібрав старший науковий співробітник, член Національної спілки майстрів народного мистецтва Ук-

раїни, керівник студії української народної вишивки “Аріяна” Юрій Мельничук. Різноманітні вироби з дерева, соломки, глини, напівкоштовного каміння привезли майстри з Косівщини.

Фестиваль “Рожаниця” розпочався “неофіційним відкриттям” в УЦНК “Музей Івана Гончара” обрядами “бгання короваю” (фольк-гурт “Володар”), адже саме в четвер випікали весільний хліб, і “завивання гільця” (фольк-гурт “Роксоланія”), а також соборною молитвою до Богородиці з проханням благословити весільне дійство.

У неділю відбулося святове богослужіння в церкві Святої Покрови Богородиці. Отець Ростислав своєю проповіддю доніс до людей історію свята Покрови Божої Матері. Наголосив, що лише український народ так благочестиво шанує Божу Матір. Після полудня фестиваль “Рожаниця” урочисто відкрили освяченням “Покровських воріт” і ритуального білого полотна — Покрови, віншуванням дівчат. Цікавий обряд приготування посагу, де центральне місце займає ткання білого полотна. Полотно впродовж року, до Великоднього посту, із пісненими зверненнями до Пресвятої Богородиці ткали дівчата. А на свято Покрови несли його до церкви, слали від її порога, прикрасивши квітами, осінніми фруктами та яго-

короваю, перевезення посагу, перезви, рядження. Після весільний цикл присвячували шануванню батьків молодими, прилученню невістки до родини чоловіка. Це обряди хлібин, свашин та гостин.

Численні обряди, пов'язані з залицяннями й шлюбом, красиві й романтичні. Багато з них сягає ритуалів, що існували в глибоку давнину й виконання яких має одну мету — союз повинен бути міцним і щасливим.

У багатьох народів молодих обсыпали зерном. Цією ритуальною дією висловлювали не тільки надію, що шлюб буде міцним, а й віру, що зерно передадуть свою чарівну силу парі, на яку впадуть, і молоді житимуть щасливо, сито й багато.

У римлян так само, як у слов'ян, існував звичай співати пісні нареченим до півночі. У росіян співом супроводжувався весь весільний обряд. А на передвесільному дівчачо-вечорі наречена, її подруги і спеціально запрошені бабці прагнули лити сльози за всіма правилами стародавньої антипатичної магії, щоб забезпечити радісне життя в майбутньому.

Талановиті учасники фестивалю “Рожаниця” (“Роксоланія”, “Володар”, “Божичі”, “Лукині роси” з Києва, “Дике поле” з Кіровограда, “Люди добрі” зі Львова, “Бойки” з м. Старе Івано-Франківської області, Луганський обласний будинок народної творчості) відтворили низку весільних обрядодійств, і кожен присутній зміг відчути себе учасником цього неповторного, незрівнянного дійства — весілля.

ПІСНІ НАД РОССЮ

Щедра уманська земля традиційно приймає заключний етап та гала-концерт Всеукраїнського фестивалю художньої творчості серед колективів вищих навчальних закладів Міністерства аграрної політики України “Софіївські зорі”.

Протягом року в тридцять одному вищому навчальному закладі Міністерства аграрної політики пройшли відбіркові конкурсні концерти серед студентських фольклорних колективів. У них узяли участь майже вісімдесят тисяч осіб. Але на заключний підсумковий концерт в Умані потрапило тільки шістьдесят три найкращі аматорські колективи з різних куточків України.

Молоде покоління повертається до духовних джерел свого народу, черпаючи з них силу, завзяття й наснагу, зберігає і примножує славні вікові традиції української культури.

Фоторепортаж
Олександра ЛИТВИНЕНКА

«ЗАТРЕМТИЛИ СТРУНИ У ДУШІ МОЇЙ...»

Фото Олександра Литвиненка

Валентина КУЗИК

У Київському міському будинку вчителя відбувся ювілейний вечір-концерт знаної композиторки, заслуженого діяча мистецтв України, вченого-музикознавця, доктора філософії мистецтв, лауреатки премій ім. М. Лисенка, В. Косенка, Всеукраїнського конкурсу “Пісенні псалми”, відмінника народної освіти, стипендіатки Фонду інтелектуальної співпраці “Україна—XXI століття” Богдани Михайлівни Фільц.

У концерті прозвучали хори і вокальні твори Богдани Фільц на вірші Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, О. Олесь, В. Сосюра, Л. Костенко, М. Сингаївського, О. Маландія, Т. Савчинської, інструментальні п’єси.

Богдана Михайлівна народилася у відомій у Львові інтелігентній сім’ї: батько Михайло Фільц — адвокат, людина демократичних поглядів, громадський діяч, брав участь у керівництві товариства “Просвіта”, очолював місцеве відділення “Рідної школи”, ініціював відкриття Яворовської філії Львівського музичного інституту ім. М. Лисенка; мати закінчила філософ-

ський факультет Львівського університету (слухала лекції М. Грушевського), відвідувала лекції з історії й теорії музики, грала на фортепіано. У сім’ї було четверо дітей. Найстарший — Роман, сестри Христина, Іванна і наймолодша Богдана. Їх виховували в атмосфері родинного тепла, українського патріотизму, любові до мистецтва.

1939 рік, який знаменував початок Другої світової війни та від радянських військ у Галичину, став трагічним для родини Фільців: спочатку заарештували батька (засуджений НКВС до смертної кари, яку замінили на довічне виселення, пропав

безвісти). Брата, якому вдалося втекти під час облоги й дістатися Львова, арештували вже після 1941 р. в окупованому фашистами місті (розстріляний гестапо за контакти з УПА). 1939 р. мати з трьома доньками, як сім’я “ворога народу”, опинилась у далекому Казахстані, де зазнала багато горя і поневірянь. Там від виснаження й голоду померла мати (кілька днів покійна лежала поряд із дівчатками, бо вони не мали сил у лютий холод викопати могилу в промерзлій землі). Сестри — круглими сиротами — 1945 р. повернулися до Львова, де ними опікувалися родичі. Підтримувала також тітка, відома українська художниця Ярослава Музика, доки її репресували. Допомогу сестрам Іванні та Богдані надали професори Львівської консерваторії Василь Барвінський (тодішній директор, якого за три роки репресували) та Станіслав Людкевич, визначивши шлях дівчат до

професійної музичної освіти.

Богдана спершу вступила до музичної десятирічки за спеціальністю фортепіано, згодом — до консерваторії, де успішно закінчила історико-теоретичний (1956), а також у класі професора Станіслава Пилиповича Людкевича композиторський факультет (1958). Під керівництвом і духовним впливом Вчителя вона не лише опанувала засади композиторської майстерності, а й викристалізувала свою патріотичну, громадянську позицію українського митця. Далі шлях Богдани Фільц лежав до творчої і наукової діяльності. Вона в 1959—62 роках навчалася в аспірантурі Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології АН УРСР (тепер ім. М. Рильського, який тоді був директором інституту), де написала дисертацію під керівництвом академіка Льва Михайловича Ревуцького, ушляхетненого українського композитора. Здо-

бувши науковий ступінь кандидата мистецтвознавства (1964 р.), плідно працює в галузі музикології, опублікувала кілька наукових монографій. З-поміж творчого доробку Б. Фільц особливо відомі твори для дітей — пісні й хори (зокрема, хор “Любимо землю свою” на слова М. Сингаївського вважають своєрідним гімном дітей України), п’єси для фортепіано, скрипки. Широковідомі романси й ансамблеві вокальні твори композиторки на вірші Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, О. Олесь, Л. Костенко тощо. Їх співають відомі українські співаки М. Байко та тріо сестер Байко, М. Кондратюк, В. Буймістер, Л. Войнарович, Т. Коваль та ін. Прекрасні акапельні хори Б. Фільц, серед них про Богоматір Марію — правдиві перлини, їх виконують знані українські колективи: хор “Хрещатик”, “Відродження”, “Благовість”, хоровою капелла ім. П. Майбороди Української радіокомпанії тощо. Музика композиторки сповнена високої духовності, завжди яскраво національно визначена, образно насичена, має неймовірно потужну енергетику, що променіє з щирого мелодизму та захоплює пружною ритмікою.

Композиторська та музикознавча творчість Б. Фільц відзначена званням заслуженого діяча мистецтв України (1999), преміями ім. М. Лисенка (1993) та ім. В. Косенка (2004), вона одна з переможців Всеукраїнського конкурсу композиторів “Духовні псалми” (2001), доктор філософії мистецтва (за Болонською системою), довічний стипендіат Фонду інтелектуальної співпраці “Україна—XXI століття”. Богдана Фільц — член Національної спілки композиторів України. Вона багато виступає з авторськими концертами в різних містах України й за кордоном — у Польщі, США тощо.

Фото Олександра Литвиненка

Ніна ГНАТЮК

Фото Олександра ЛИТВИНЕНКА

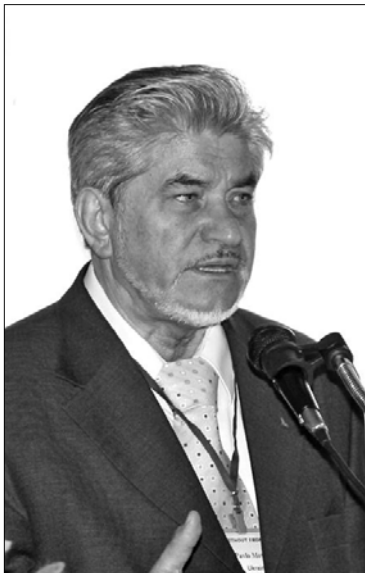
СЛОВО ДОЛАЄ КОРДОНИ,

Як ми вже повідомляли, у Києві з ініціативи Національної спілки письменників України 11—12 жовтня проводився Міжнародний письменницький форум "Слово без кордонів". У ньому взяли участь майстри слова, представники творчих спілок з 15 країн Європи й Азії — Азербайджану, Білорусі, Болгарії, Великобританії, Вірменії, Грузії, Ізраїлю, Латвії, Польщі, Росії, Сербії, Словаччини, Словенії, Японії, а також представницька делегація українських письменників, серед яких були лауреати Національної премії України ім. Т. Шевченка Анатолій Дімаров, Павло Мовчан, Іван Драч, Микола Жулинський, Степан Пушик, Дмитро Кремень, Григорій Гусейнов, відомі поети, прозаїки, перекладачі Дмитро Чередниченко, Юрій Завгородній, головний редактор журналу "Київ", голова Київської організації НСПУ Віктор Баранов, головний редактор газети "Слово Просвіти", поетеса Любов Голота, головний редактор журналу "Все-світ" Олег Микитенко, головний редактор журналу "Український світ" Олександр Шокало, публіцист і правозахисник, Герой України Левко Лук'яненко, поетеса Світлана Йовенко та багато інших відомих в Україні та за її межами письменників.

Як відзначив у вступному слові голова Національної спілки письменників, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка Володимир Яворівський, ідея проведення Міжнародного форуму письменників "Слово без кордонів" виникла кілька років тому під час зустрічі з відомими білоруськими письменниками, чия творча спілка влада позбавила приміщення, нормальних умов роботи, а право на свободу творчості, на навчання національною мовою тут було потоптано. Отож нинішній письменницький форум, а також Міжнародна асоціація письменників спілок "Слово без кордонів", яку нині створюємо, сприятимуть багатосторонньому співробітництву у сфері культури задля зміцнення миру та порозуміння між народами, розвитку та взаємозбагачення національних мов і культур, відновлення та піднесення на вищій рівень перекладацької справи, популяризації найкращих надбань художнього слова у світі, виховання молоді в дусі взаємної довіри, поваги, толерантності, високих ідеалів свободи і правди, а також сприяння книговидавництву, проведенню письменницьких семінарів, конференцій, спільних творчих вечорів, інших культурно-мистецьких заходів, підготовці кваліфікованих перекладачів. До асоціації можуть у майбутньому приєднатися творчі спілки інших країн з усіх континентів, що тільки сприятиме популяризації культурної спадщини та піднесенню сучасного літературного процесу в світі.

В. Яворівський висловив вдячність Президенту України В. Ющенку, Міністерству культури і туризму України, які фінансово підтримали проведення цього важливого заходу, що, безумовно, сприятиме піднесенню міжнародного іміджу України, популяризації української літератури і мистецтва на різних континентах.

Радник Президента України, дійсний член НАН України, директор Інституту літератури НАНУ ім. Т. Шевченка Микола Жулинський виголосив привітання Президента України В. Ющенка учасникам і гостям Міжнародного письменницького форуму "Слово без кордонів". Тепло зустріли майстри слова також привітання від Міністерства культури і туризму України,

Виступає Павло Мовчан

Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

Хвилюючим було покладання квітів до пам'ятника геніальному українському поетові Тарасові Шевченку в Києві. Його творчість близька і зрозуміла більшості зарубіжних гостей, адже майже всі вони перекладали вірші і поеми Великого Кобзаря рідними мовами. І тому біля пам'ятника Тарасове слово звучало українською, білоруською, вірменською, грузинською, японською...

Слово, що підтримує, надихає, звеличує, вселяє віру в людину і народ, закликає не лише до боротьби, а й "братолобія", "єдино-мислія". А що сьогодні може бути важливішим у світі, такому пошматованому, пониженому війнами, голодоморами, атомними катастрофами і терористичним безумством, імперською загребущістю і байдужістю владних структур до національних інтересів?

Та, мабуть, осердям усього форуму, найцікавішою сторінкою його різноманітної програми були виступи тих 25 зарубіжних гостей, які представляли 14 країн Європи й Азії. Сподіваюся, з фрагментами деяких виступів буде цікаво ознайомитися і нашим читачам.

Анар Рзаєв (Азербайджан):

— У цьому залі я бачу багато знайомих облич, адже і мої твори, і твори багатьох азербайджанських поетів перекладали Іван Драч, Павло Мовчан, Микола Мірошниченко та інші відомі українські діячі літератури. Сподіваюся, нинішній форум сприятиме не лише зміцненню давніх творчих контактів, а й налагодженню нових мостів порозуміння між нашими народами, виходу нових антологій поезії, прози.

14 березня 2008 року я відзначитиму своє 70-річчя. Був би щасливим, аби Азербайджан наступного року, як Київ нинішнього, став столицею світової літератури і приймав у себе всіх вас, а також нових членів нашої творчої громади, які, сподіваюся, долучаться до Асоціації найближчим часом. Бажаю успіху цьому чудовому починанню, натхнення і здоров'я усім нам.

Леонід Фінкель (Ізраїль):

— Маю честь виступати від країни, в якій немає ні осені, ні зими, а впродовж усього року літо. У нас працює федерація творчих спілок, що об'єднує літерато-

рів, які пишуть тринадцятьма мовами, зокрема й українською. Пам'ятаю, що перші внески письменники, які переїхали до нас з Одеси, Харкова, інших українських міст, платили ще купонами. Будинок письменників в Ізраїлі названо ім'ям Шауля Черняхівського, і це засвідчує повагу до українських коренів у нашій літературі.

Історія України, як і нашої держави, трудна, драматична. Це зближує інтелігенцію обох країн, особливо сьогодні, коли багатьом доводиться вибирати не просто між добром і злом, а злом і жахом.

На жаль, наша молодь ще мало знає про літературу, мистецтво вашої країни. Коли я запитав свого онука, як називається столиця України, він сказав: "Динамо-Київ".

Україна має багату, високоталановиту літературу. Якби вірші Ліни Костенко краще знали у світі, якби вони були перекладені багатьма мовами і вийшли у відомих видавництвах, Ліна Костенко давно була б удостоєна Нобелівської премії.

Отож наш форум покликаний сприяти усуненню тих духовних і фінансових перепон, що заважають народам світу глибше знати українську літературу, а читачам вашої великої країни — літературу наших народів.

Побажаймо ж один одному перемог на цьому непростому шляху. Єврейська історія вчить любити життя і кожен його день сприймати як подарунок.

Левко Лук'яненко (Україна):

— Сувора цензура радянських часів перетворювала людей на рабів, а спілку письменників — на пропагандистський цех КПРС. Більшість письменників були слугами партії. Це спричинило душевну муку. Одні ставали до боротьби (як Василь Стус), інші наклали на себе руки (як Григорій Тютюнник), або ж спивалися, бо не могли співіснувати з власною совістю у різних площинах.

Ми перебуваємо у стані поступового звільнення від внутрішнього цензора. Я спостерігаю, як від комуністичної забамбуленості людська душа наближається до правди. І тому хотів би, щоб українські письменники були психологічно сміливішими. Адже національна свідомість починається з любові до рідного краю, з маминої коліскової і з того, як сонце викохує квітку.

На жаль, Україна за 16 років незалежності ще не завоювала свого інформаційного простору. Наша влада лише частково українська. Я покладаю великі надії на те, що після недавніх виборів справи підуть на краще.

Маквала Гонашвілі (Грузія):

— У спілку письменників Грузії,

Володимир Яворівський вручає почесну відзнаку НСПУ перекладачів з Японії Мотохіро Оно

яку я маю честь очолювати, не так давно ввірвалися 100 поліцейських, викинули книги, а разом з ними і нас на вулицю.

Що було робити? Звернулися до світової громадськості по підтримку. Як можна в демократичній країні воювати зі словом, не підтримувати письменників, які були в перших лавах боротьби за незалежність?

Ми звернулися до Верховного суду і виграли процес. Але це ще не означає, що нам повернули приміщення і дали можливість спокійно працювати. Міністр економіки заявив, що у XII столітті в Грузії не було спілки письменників, та це не завадило Шота Руставелі створити поему "Витязь у тигровій шкурі". Але представник влади забув, що у XII столітті не було й міністерства економіки.

Душу поета не вбити, свободу слова не розтопати, поки світить сонце, росте виноград і живе на світі хоча б один мрійник.

Хіросі Катаока (Японія):

— Я вивчив українську мову і вже п'ять років живу в Україні. Вивчаю українську культуру і літературу — тут є багато видатних імен, цікавих творів.

Чи відома українська література в Японії? Майже 40 років тому в моїй країні було перекладено твори Т. Шевченка, але, на жаль, не з оригіналу, а з російських видань. Відомий у нас переклад "Енеїди" І. Котляревського. Журнали публікували також вірші Ліни Костенко.

У Токійському університеті працює Олена Хоменко, вона переклала і підготувала Хрестоматію сучасної української літератури.

Я переклав чимало творів українських письменників, але в Японії важко щось видрукувати — фінансові проблеми маємо і тут, і там.

Мені сподобалася ідея Володимира Яворівського набирати групи студентів для вивчення мов — це допоможе готувати фахових перекладачів.

Я дуже люблю прозу Михайла Коцюбинського і мрію перекласти його твори рідною мовою. Вдячний за запрошення і заклики до плідної співпраці.

Алесь Пашкевич (Білорусь):

— У світі, мабуть, немає більше таких близьких мовами і душами народів, як український і білоруський.

Ми спільно горювали у піснях і віршах, виколосували у слові свою свободу і мрію, переборювали біди і лихоліття.

І сьогодні нам так непросто долати ті залишки минулого, які є ще у наших суспільствах.

Не буде перебільшенням, коли скажу, що в ці два дні Київ став центром світової літератури. Наш форум має виробити кілька доленосних рішень, які допоможуть налагодити контакти між письменниками різних країн, творчими спілками, підставлять плече у нашій боротьбі за свободу слова, право писати, друкувати і навчати своїх дітей на рідній землі рідною мовою. Для нас, білоруських письменників, це особливо актуально.

Ідея створення Міжнародної асоціації письменницьких спілок "Слово без кордонів" виникла тоді, коли ми на запрошення українських колег приїхали до Києва. Робоча група провела всю підготовчу роботу, підготувала необхідні документи. Ми покладаємо великі надії на роботу цієї асоціації.

Саша Йовановіч (Словенія):

— Радий побувати у давньому Києві й передати вітання від словенських письменників. Ми у Словенії проводимо чимало літературних заходів, зокрема, великий поетичний фестиваль у вересні. Ми ще мало знаємо про нашу літературу, тому сподіваюся, що після цього київського форуму обмін делегаціями стане постійним, з'являться добірки творів у газетах і журналах, буде налагоджено постійне інформування про новини літературного життя, обмін ідеями. Маємо залучити до асоціації й видавців. Це дуже важливо.

Кнутс Скуенікс (Латвія):

— Я маю щасливу нагоду вітати вас українською мовою, бо почав спілкуватися нею ще в мордовських таборах, де було багато моїх українських побратимів — правозахисників і письменників.

Уже багатьох моїх українських друзів немає на цьому світі. І це засмучує.

Я не був у Києві впродовж десяти років. І коли пройшов його вулицями, приємно було чути українську мову. А колись вона звучала в єдиному місці — у Спілці письменників.

Я підтримую пропозицію представника Словенії — треба об'єднати не лише письменників, а й видавців, щоб наші книги легше долали кордони.

Ми маємо центр латиської літератури, завдання якого — пропагувати наше письменництво, його здобутки за кордоном. Можемо поділитися досвідом у цій важливій справі.

Творчі плани обговорюють Сяргей Законіков (Білорусь) та українські поети Ніна Горик, Дмитро Чередниченко та Лідія Рибенко

ВІДСТОЮЄ ДУХОВНІСТЬ І СВОБОДУ

Войцех Пестка (Польща):

— Україна і Польща впродовж багатьох століть пов'язані нерозривною творчою сув'яззю. І нині ми готові влитися в струмінь активного творчого життя.

Ще з утворенням руху “Солідарності” в нашій країні було дано поштовх до знищення цензури, розвитку свободи слова, піднесення людської гідності.

Але ситуація безцензурної реальності досить складна. Зараз легко емігрувати, перетнути кордон, що важливо для особистості поета. А ось художньому слову ще важко перетнути кордони. У час девальвації духовних цінностей треба мати мужність обороняти і відстоювати мову, культуру, честь.

Виховання засобами художнього слова нового покоління наших громадян залишається актуальним завданням.

У спілці польських письменників зараз понад дві тисячі літераторів. Щоб вступити до неї, треба мати дві книги. Авторів, що мають дві книги, у нас понад 10 тисяч. Як зробити відбір найобдарованіших?

У нас виходить 183 літературні журнали в різних регіонах. Я привіз вам у подарунок два, присвячені українській літературі.

Як у Польщі з книговидаванням? У нас на півмільйона читачів виходить 100 тисяч книг. Наклад поезії — 1—2 тисячі, прози — 10—50 тисяч.

Звичайно, хотіли б мати більші накладки. Але книги користуються великим попитом. Їхній реалізації сприяють різноманітні поетичні фестивалі, свята книги, книжкові ярмарки, яких багато у нашій країні.

Мотохіро Оно (Японія):

— У сучасній Японії сила художнього слова, його вплив на людину відроджується.

Після Другої світової війни інтенсивно розвивалася економіка, люди стали більше заробляти, вони винайшли різні дива техніки, але стомилися від цього всього. І тому зараз японці думають про неперепутні цінності, зокрема, родину.

Чому таке відчуження між людьми? Чому у країні достатку від самогубств гине втричі більше людей, ніж від автомобільних катастроф? Чому батьків поглинає страх втратити дітей, залишитися наодинці з самотністю? Усі ці проблеми сучасного суспільства хвилюють письменників, і вони прагнуть глибше пізнати психологію людини, ті тайнощі, які поєднують чоловіка та жінку, і в своїх творах показати всі глибини людського буття.

Свеніг Нєфєдов (Росія):

— Дорогі земляки! Я маю щастя вітати вас українською мовою, що рідна мені з дитинства. Тридцять років тому я поїхав з Донецька

до Москви, працював у “Комсомольской правде”.

Перекладав твори В. Стуса, Б. Олійника, М. Лукова, інших поетів, яких усім серцем люблю.

У нашій письменницькій організації чимало українців. Голова спілки Валерій Ганічев — з Миколаєва. Є ще Микола Дорошенко, Михайло Ткаченко, майже весь секретаріат родом з України. Тоді, коли московський мер Лужков хотів забрати приміщення бібліотеки української літератури, ми стали на її захист.

Отож у Москві живе і працює чимало справжніх друзів України. Треба налагоджувати добросусідські відносини, частіше бувати одні в одних, перекладати вершинні твори братніх літератур. Бо нині я читаю українську літературу здебільшого в інтернеті.

Іван Яцканин (Словаччина):

— У Словаччині мешкає 5 мільйонів осіб. Це трохи більше, ніж у Києві. Але держава робить багато для того, щоб культуру, літературу Словаччини знали у світі. Є інформаційний літературний центр, різні відділи міністерств, агенції, які виділяють кошти для видання книг за кордоном, підтримки газет і журналів, національних меншин. Так, за останні десять років у Братиславі вийшло 196 книг за державної підтримки, серед них і тих, хто пише українською мовою.

З радістю запрошую делегацію НСПУ до Словаччини.

Іван Драч:

— Дивлюсь у конференц-зал готелю “Україна”, де проходить наше зібрання, і не бачу багатьох облич. Де Борис Олійник? А чому нема Ліни Костенко? Чому Дмитра Павличка нема? А де Іван Дзюба? Дуже тяжко мені бути самотнім вовком. Коли ми не будемо дивитися, що відбувається навколо, аналізувати і передбачати, то всі можемо гепнутися туди...

Коли дивлюся на цю гарну жінку з Грузії, бачу всіх грузинських письменників. Чому там така трагічна ситуація, коли у державі демократичний президент М. Саакашвілі? У нього ж має бути національна ідеологія.

Треба усім від імені Міжнародного форуму “Слово без кордонів” звернутися до Президента Грузії з проханням дослухатися до голосу письменників і повернутися до них обличчям. Хіба може бути інакше у Грузії, такій великій іменами своїх духовних світочів?

Олександр Навроцький (Польща):

— Моя старша донька закінчила університет у Києві, а молодша — в Івано-Франківську. Тому ми духовно і родинно поєднані.

Раніше у нас не було свободи слова, а тепер свобода є, а нема грошей.

Учасники форуму після покладання квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку

Коли не платять грошей, шахтарі приїжджають з динамітом до Варшави, б'ють касками об асфальт — і гроші з'являються. А що робити нам, письменникам? Адже слово — динаміт уповільненої дії. Та все-таки у Польщі вирує творче життя. Маємо чимало літературних премій, одна з яких становить 40 тис. доларів. Є премія ЮНЕСКО, яку вручають до Міжнародного дня поезії вже дев'ять років.

Міжнародний день поезії у Варшаві — не разова акція, а цілих сто днів фестивалів, конкурсів, презентацій, концертів співаної поезії, видання місячника “Поезія сьогодні” не лише польською, а й німецькою, французькою, англійською мовою. Він надходить у бібліотеку Конгресу США, університети Канади, Англії, Франції, багатьох інших країн. Різноманітні програми, творчі зустрічі охоплюють не лише майдани, великі й малі зали столиці, а й усю країну. Беруть участь у цих заходах поети з багатьох країн світу, з України також.

Я привіз вам кілька чисел журналу “Поезія сьогодні” французькою й російською мовами. Моя пропозиція — видати спільний польсько-український випуск цього журналу, де б ми могли представити не менше 30 поетів. А в квітні під патронатом ЮНЕСКО змогли б зробити презентацію у Варшаві. Наступний міжнародний день поезії міг би бути присвячений Україні, бо вже були посвяти фран-

цузькій, угорській, російській поезії.

Навіщо нам, слов'янам, спілкуватися за посередництвом англійської мови? Говорімо рідною. Так нам краще порозумітися.

Сергій Борщевський, завідувач відділу міжнародних зв'язків НСПУ:

— У кожній країні може бути надлишок юристів, економістів, але не може бути надлишку поетів. У галактиці нема жодної зайвої зірки, хоч як би вона світила. Ми закладаємо підвалини нової письменницької спільноти не для того, щоб здійснювати над нею якийсь контроль. Просто доводиться жити в суспільстві ризиків, де технічний прогрес випереджує духовність. А тому маємо зробити все, щоб письменницький голос почули не лише у світі, а й у власній країні.

Асоціація письменницьких спілок не передбачає створення якогось бюрократичних структур, державних надбудов.

За час моєї дипломатичної кар'єри довелося вести чимало переговорів, і знаю, що дипломати обстоюють інтереси власних країн часто всупереч інтересам інших. У нас цього не буде. Тут нема супротивників — є лише односторонній поворот поперу. Гарсія Маркес, якого я немало перекладав, був співцем самотності, але писав про те, що перечити самотність може лише людська солідарність. Саме в ім'я цього ми і зібralися у Києві.

Віктор Баранов, голова Київської організації НСПУ, головний редактор журналу “Київ”:

— Спочатку було Слово, і Слово було Бог. Цунамі, наслідки парникового ефекту — все це плоди деградації людства. Слово повинно врятувати цей жорстокий світ.

Бог створив нас різними. Але у нас є спільні духовні цінності. І тому ми щонайменше у розділі “Вікно у світ” в журналі “Київ” друкуємо зарубіжну новелу. Але цього замало. Колишнє видавництво “Дніпро” щороку друкувало 250 книг, вісімдесят відсотків яких було іноземних авторів. Маємо відновити цю добру справу на сучасному рівні. Я готовий до роботи і як перекладач з молдавської і румунської мов, і як один із керівників нашої спілки.

Під час дводенної роботи Міжнародного письменницького форуму “Слово без кордонів” виступили також голова ВУТ “Просвіта” ім. Т. Г. Шевченка, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка Павло Мовчан, перекладачка з Великобританії, кавалер ордена Княгині Ольги III ст., лауреат премії ім. І. Франка Віра Річ, поет і перекладач з Грузії Володимир Сарішвілі, поет і перекладач з Болгарії Дмитр Черняев-Христов, білоруський поет Сяргей Законніков, поети з Сербії Рісто Васілевські та Мичо Цвієтіч, українські перекладачі Дмитро Чередниченко, Юрій Завгородній, голова Львівської організації НСПУ Марія Якубовська, головний редактор журналу “Всесвіт” Олег Микитенко та інші українські письменники і зарубіжні гості.

Володимир Яворівський вручив почесні відзнаки НСПУ за багаторічну плідну перекладацьку справу Вірі Річ, Оно Мотохіро та перекладачеві Феліксу Бахчиняну (Вірменія). Фелікс Бахчинян, розповідаючи про давні літературні зв'язки з Україною, повідомив, що золоту медалью Нансена відзначено Івана Драча, Павла Мовчана, професора Людмилу Задорожну, а також великого друга вірменської літератури, талановитого перекладача Віктора Кочевського (посмертно). Медаль передадуть його родині.

Учасники форуму одногосно прийняли звернення до Президента та уряду Грузії з приводу силового захоплення приміщення Спілки письменників у Тбілісі.

Було підписано Угоду про створення Міжнародної асоціації письменницьких спілок “Слово без кордонів”. Підписи під цим документом поставили повноважні представники спілок письменників Азербайджану, Білорусії, Болгарії, Вірменії, Грузії, Ізраїлю, Латвії, Словенії та України. До них незабаром приєднаються письменницькі спілки деяких інших країн, про що вже є домовленість.

Президентом асоціації на 2008 рік обрано голову НСПУ Володимира Яворівського.

Учасники форуму провели літературно-мистецький вечір у Національній філармонії України, зустрілися зі студентами Київського національного університету ім. Т. Шевченка та НаУКМА, співробітниками Інституту літератури, здійснили екскурсію по Києву. Вони взяли участь у літературному вечорі на честь 100-річчя від дня народження видатного українського поета, перекладача Василя Мисика.

Та, мабуть, найбільшим, найвагомішим результатом цієї незабутньої зустрічі було не стільки прийняття цих важливих документів, а тепло людських зустрічей, обмін новими книгами, свіжими числами журналів, домовленість про майбутні дні літератур, спільне проведення декад, презентацій, видання антологій.

Отож на шляху творчого єднання письменників країн Європи й Азії Київ зробив перші кроки. Попереду — велика дорога пошуків, знахідок, взаєморозуміння і творення.

Під час засідання письменницького форуму

У ПОЛОНІ ТВОРЧОГО ГОРІННЯ

Петро НЕСТЕРЕНКО,
кандидат мистецтвознавства

Кілька десятиліть тому будь-яка документальна ілюстрація починалася з художника-рисувальника і закінчувалася художником-гравером, який переводив рисунок на мову гравюри на дереві, міді чи камені. На початку ХХ століття віртуози гравюри на дереві з вражаючою майстерністю вирізували на пальмовій чи березовій дошці штрихові рисунки або тонуві копії картин. Вони намагалися якнайточніше передати об'єм, повітряну перспективу і світлову тональність оригіналу.

Ця армія граверів не зникла зовсім, проте зберігся, так би мовити, “вищий” офіцерський склад, а рядові майстри репродукції вийшли у відставку. І це не дивно, адже сьогодні жодний вид гравюри — ні офорт, ні мецо-тинто, ні ксилографія — не в змозі конкурувати з технічним прогресом, його вражаючими можливостями. Комп'ютер нівелював таку, здавалося б, вічну галузь мистецтва, як книжкова графіка.

Але сьогодні продовжують працювати у різних графічних техніках окремі майстри. Є художник, який не хоче бути схожим на інших. Свого часу **Ярослав Гладкий** з міста Червонограда на Львівщині відкрив для себе мистецтво гравюри у музеї Тараса Шевченка в Києві. Його назавжди полонили офорти, виконані за мотивами творів Рембрандта. Спочатку він захопився копіюванням, за прикладом давніх різьбярів, живопису Рубенса і Рафаеля, графіки Г. Доре, Ф. Константинова і А. Базилевича, застосовуючи

нетрадиційну гравюру на дереві. Це плоске різьблення в позитиві, в основі якого соковитий чорний штрих. Відбитки роблять з дощок, гравіруючи зображення в негативі.

Майстер виконав оригінальні гравюри на 30 дошках, з них удома є лише кілька — решту експонують у виставкових залах Національної академії Міністерства внутрішніх справ України. Спеціально підготовлені дошки значні за розмірами: “Іоан Богослов” (162x144 см), “Осанна” (166x146 см), “Т. Шевченко: Встань же, Боже, суди землю і людей лукавих” (163x89 см). Для порівняння — 14 гравюр Альбрехта Дюрера до Апокаліпсису, виконані на дереві між 1496 і 1498 роками, мали розміри 395x285 мм. Проте якщо видатний німецький художник був зацікавлений у тиражуванні своїх творів, то у Ярослава Гладкого інша мета. Гравіруючи свої дошки, він не прагне тиражувати свої твори, завдяки новим технологіям — комп'ютеру і цифровим фотографіям — гравюри будь-якого розміру можна розповсюджувати у безлічі примірників. Неповторна філігранна техніка, чіткість зображення дають змогу без зайвих втрат збільшувати графічний твір навіть до масштабів монументальних панно, які прикрашають площі міст у свята. За потреби гравюрам можна надати кольорового забарвлення. Майстер робить різьблення на дошці в позитиві, тобто не для друку. Це ніби рисунок лише в одному примірнику.

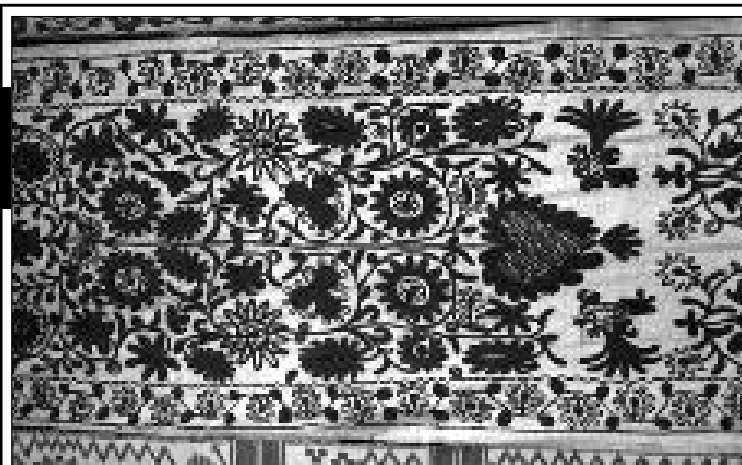
Перше знайомство киян та гостей столиці зі своїми творами Ярослав Гладкий розпочав з експозиції у Національному музеї Та-

національного музею

дловищі, що формували людину, залишилися у підсвідомості людини вже зрілою людиною. Мистецька діяльність корениться у внутрішній потребі перетворити емоції в рух, у творчість. А кожна глибока емоція — це насамперед бажання зробити комусь щось приємне, тобто це любов. Так, 2005 року Ярослав Гладкий вигравірував на дереві портрети Президента Віктора Ющенка й свого земляка — львівського губернатора Петра Олійника та подарував їм. На той час мистець уже заявив про себе як досвідчений художник, хоч за освітою він інженер-геодезист.

Ярослав Гладкий, з його пристрастю до мистецтва високого стилю, втілює в життя прагнення величними образами будити душі людей, відривати їх від буденного. Згадаймо хоча б його вишукані гравюри, що оспівують теми материнства: “Забави любов амурів” (1995), “Блаженні чисті серцем” (1992), жіночі образи за мотивами “Енеїди” (1997), “Поезія кохання” (2000), “Плоди кохання” (2001) та інші. Ця здатність Ярослава Гладкого до гострої диференціації образу, до стереоскопічної об'ємності в зображенні особистості портретованого породила розмаїття його портретних рішень. Серед них “Мадонна дела Седдіа” (1981), “Іоан Богослов” (1999), “Т. Шевченко: Встань же, Боже, суди землю і людей лукавих” (2001), “Пушкін у Літньому саду” (2003), портрети Віктора Ющенка і Петра Олійника (2004), “Микола Гоголь” (2005), “Олександр Довженко” (2006). Здатність надати кожному портрету чогось особливого досягається не лише за рахунок цілеспрямованої побудови індивідуальної конструкції образу, яка диктує виконавчу манеру, а й за рахунок віртуозного володіння графічною мовою. 2007 рік ознаменувався створенням деревориту Крестинопільської Чудотворної ікони Божої Матері (розмір 1,2x0,75 м), відомої своєю прихильністю до вірян. Перед нами надзвичайно одухотворений образ земної української жінки з божественним немовлям. Розкішне вбрання коронованої Богородиці не затьмарює враження від надзвичайно виразних, мудрих очей, що випромінюють хвилювання і тривогу, змушують замислитися над власним життям, поведінкою, торкаються найтонших струн людської душі. Майстерна графічна чистота ліній, насиченість і багатство вбрання, ретельне відтворення прикрас і коштовностей — усе працює на образ, в якому назавжди поєдналися історична цінність ікони і глибока духовність.

Ярослав Гладкий — продовжувач традицій граверів XVIII і XIX століть, які досить рідко гравірували власні творчі композиції, їхні гравюри створено за живописними творами для популяризації їх. На виконання однієї роботи гравер витрачав кілька років. У жодній роботі майстра немає хаотичного різьблення, глибина рівчаків різна, тому чорно-біла гравюра залежно від світла й тіні передає всі відтінки і кольори й набуває об'ємності форм. Кожна нова дошка — це застосування нової техніки, тому Гладкий постійно в пошуку, пристосовується до властивостей дерева й інструмента, який сам постійно вдосконалює. Його композиції — це не просто копії, це те, що майстер спочатку вносить у собі, обмірковує всі деталі й обов'язково проаналізує духовний світ портретованого.

ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ — МІСТО-МУЗЕЙ

Василь ВОЗНЯК

Переяслав-Хмельницький славиться не лише своєю історичною багатогранністю, а й великою кількістю музеїв. Один з найбільших, розташований на ландшафтній периферії міста, — музей під відкритим небом народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини, що належить до Національного історико-етнографічного заповідника “Переяслав”. На території заповідника, а це близько 33 гектарів, зосереджено понад десяток музеїв, а також відновлено хати та маєтки, які репрезентують села Переяславщини. Окрім музеїв, тут можна побачити і відвідати (безкоштовно) подвір'я священника, гончара, олійника, чинбаря, ткача, столяра, бідняка, вдови, безземельника тощо. Національний історико-етнографічний заповідник розташований на колишньому єврейському цвинтарі, тому відвідати музей відомого єврейського письменника Шолом-Алейхема, який, до речі, народився в Переяславі, кожен турист вважає справою честі.

Особливої уваги заслуговує музей “Український рушник”, в якому виставлено значну колекцію рушників Слобожанщини XIX—XX століть найрізноманітнішого ткацтва: бавовна, коноплі, льон. Льон — одна з найдавніших культурних рослин, яку плекали на наших землях ще в дохристиянську добу. Коноплі наші предки запозичили в іранців. Овечу вовну та вовняні тканини згадано в літературних пам'ятках XI століття. Залишки вовняних та лляних тканин часто знаходять археологи, розкопуючи могили стародавніх слов'янських поховань на території України. Більшість рушників відображає мистецтво шиття східнополтавського регіону, тобто їм притаманна вишивка червоного кольору, яка лиш у деяких експонатах просякнута чорними обрисами. Рушники, представлені на виставці, вишиті різними техніками, зокрема полтавською гладдю, відомою у всій Україні. Нею вишивали шовком церковні ризи, побутові речі та одяг знаті. Ця вишивка найчастіше темно-червоного кольору. Вишивку полтавською гладдю часом обводять стебнівки того самого кольору. Ця техніка нагадує шов уприкріп. Різниця в тому, що настелення і персяги вишивають однаковою ниткою, настеляючи зліва направо та проколюючи справа наліво. Полтавську мережку виконують технікою уприкріп. Для цього витягують нитки у полотні. Вишивають по краях мережку-прутик, а потім — основну середню частину. Усю роботу виконують білою ниткою. Вражають орнаменти рушників, серед яких найяскравіші — древо життя, геометричний, стилістично-рослинний. З українського селянського лляного полотна досі залюбки шують чоловічі сорочки та жіночі сукні не тільки в Україні, а й за кордоном.

Відвідуючи заповідник, не залишимо без уваги і музей сухопутного транспорту, де можна побачити унікальні експонати ХХ століття: шарбан, тачанку, лінійку, безтарку, грабарку та багато різновидів саней. Засоби пересування вказували на економічний стан та впливали на спосіб життя і побут наших предків. В Україні протягом століть існувала густа мережа транспортних артерій — водних і сухопутних. Ще в XVI—XVIII століттях утворились основні сухопутні шляхи: так звані Муравський, або Соляний, що з'єднував Україну з Кримом; на Лівобережжі — Романівський, Сагайдачний, Гетьманський та Український. Основними видами транспорту в Україні від найдавніших часів були сани та вози. Для перевезення зерна використовували безтарки — вози з дощатим прямокутним ящиком (коробом), що звужувався у нижній частині та розширювався догори. Близькими за формою кузова до безтарки були грабарки, в яких перевозили пісок, землю, щебін, інколи вугілля. Ящики та бочки у південних містах, зокрема в Одесі, перевозили на биндюгах — возах із широкими плоскими кузовами. А для швидкого пересування використовували легші та зручніше обладнані вози — лінійки, тачанки. У музеї є пожежна лінійка, призначена для гасіння пожеж. До речі, тачанку, яка з'явилася спочатку на півдні України, широко застосовували під час громадянської війни. Також на виставці експонують сани виїзні та сани-козирки.

Вражає своєю унікальністю екземплярів меморіальний музей Миколи Миколайовича Бенардоса — російського вченого і винахідника першої в світі електродугової зварки.

Є у Переяславі й музей українських обрядів та звичаїв, музей бджільництва, музей народно-прикладного мистецтва, музей мирного освоєння космосу, музей хліба тощо. Переяславський заповідник порівняно з подібним музеєм під відкритим небом у селі Пирогові Київської області, безсумнівно, виграє за територією, кількістю експонатів, за чистотою, доглянутістю, і звичайно, за кількістю музеїв.

«ХРОНІКИ» — ЦЕ НАСАМПЕРЕД УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ...

— Усе почалося ще до незалежної України. Перебудовчий ентузіазм, море інформації, яка довгий час була закритою... Тоді й виникла ідея «Українських пропілей», тобто комплексних видавничих напрямів: поезія, перекладна література, проза, мемуаристика... Згодом я запропонував видавати не серії книжок, а культурологічний журнал. Взірцем було «Наше наследіє» — всесоюзний популярний журнал. Ми прагнули створити щось подібне. Так з'явилися «Хроніки». У той час за цим культурологічним проектом стояв відомий мас-медійник пан Кічигін.

— **Досить двозначна постання...**

— Власне, це те, що я називаю «поверх бар'єров». Тобто якщо для доброї справи потрібні кошти, то мені байдуже, звідки вони і хто їх дає, — це все українські гроші. Ми достатньо попрацювали. Не мало не багато — 15 років... Парламентська бібліотека тільки бібліографію «Хронік» підготувала не менше як на триста сторінок.

— **Останні «Хроніки» про Дніпропетровськ. Розкажіть про концепцію цього випуску, його наповнення, історичний ракурс, деталізацію сучасного культурологічного процесу...**

— Здається, Гаррі Каспаров говорив про шахи як про модель життя. Я перефразував би цю тезу: поезія — як модель життя. Саме ця модель і накладається на «Хроніки». Адже що таке поезія? Це насамперед універсальність. Отже, «Хроніки» — це історіографія, мовознавство, мистецтвознавство, релігієзнавство, мемуаристика, мистецькі трактати. І звичайно, сама поезія. Я повернувся трохи в минуле, щоб читачі «Слова Просвіти» краще зрозуміли, що таке «Хроніки». Концепція часопису охоплює кілька напрямів: українську культуру регіонів, українську культуру в європейському й світовому контексті та видатні персоналії. Ми зробили «регіональний» випуск про тисячолітню культуру Криму, вийшов часопис про Черкащину. Потім був двотомник «Київ — земля свята». Реалізували проект про тисячолітній контакт України і Франції: династичні зв'язки, українсько-французький досвід часів Визвольної війни Богдана Хмельницького, українські митці у Франції, Архипенко в Парижі. Ми пишаємося нашим українсько-чеським часописом, де чи не вперше роз-

У руках тримаю культурологічний журнал «Хроніки». Це тематичний щоквартальник, який з'являється в українському просторі під різноманітними обкладинками. Альманах охоплює кілька концептуальних напрямів: українську культуру регіонів, українську культуру в європейському й світовому контексті та видатні персоналії. Цього разу маємо «Дніпропетровськ: виміри історичної долі». Головний редактор альманаху Юрій БУРЯК розповідає...

повіли про видатного політика та гуманіста ХХ століття Томаша Масарика. Саме він урятував український інтелект, бо після більшовицького перевороту й тотального терору прихистив нашу інтелігенцію у Празі, дав їй змогу працювати і розвиватися. За тритомне видання про тисячолітні зв'язки України та Грузії я й автори проекту отримали найвищу нагороду від уряду Грузії — «Орден Честі». І на решті третій напрям — видатні персоналії. Один випуск повністю був присвячений Володимирові Вернадському, як сказала Олена Опанович, найбільшому інтелектуалові ХХ століття. Згодом український читач мав змогу більше дізнатися про засновників чорночого життя і чину прелебних отців наших Антонія та Феодосія. Адже що таке монастирське життя в Україні? Це була цитадель української духовності, де зосереджувалась уся культурна спадщина: му-

зика, живопис, архітектура... Потім був випуск, присвячений митрополиту Петрові Могилі.

Власне, це тільки у двох словах про зроблене, як передмова до дніпропетровських «Хронік». Цей випуск планували ще 15 років тому, і добре, що тоді ми його не видали, бо з'явилися нові надзвичайно цінні автори та матеріали. А ще прийшли «нові люди» зі сходу. З їхньою допомогою ми видали «Дніпропетровськ: виміри історичної долі».

— **Мабуть, цей випуск на часі... Адже про Дніпропетровськ склалися недобрі міфи. Начебто це місто — не тільки східна провінція, а й зла східна провінція... Антиукраїнське місто...**

— Я ніколи так не думав. Як може бути антиукраїнським місто, в якому був осередок козацького життя? Місто, поруч з яким — козацький монастир, що називали в народі «козацьким Єрусалимом».

Місто, за вісімдесят кілометрів від якого розташована славетна Петриківка, знаменита на весь світ своїм живописом. Місто, яке дало Україні історика Дмитра Яворницького, класика історіографії Дмитра Дорошенка, професора Празького університету Василя Біднова, книговидавця Євгена Вирового, славетних учасників визвольних змагань Ісаака Мазепу, братів Мазуренків, чий діти також стали видатними митцями. Галя Мазуренко, видатна поетеса і художниця, нещодавно померла у Лондоні. Галина Мазепа прославила своїм малярством Венесуелу.

Це все Дніпропетровськ. А довкола — Хортиця, Чортомлик, Базавлук, Кільчень, Самара...

— **Ніхто ж не сперечається, що вся Україна може пишатися людьми, які там вирости і дали потужну спадщину... Я про інше... Чи може минуле Дніпропетровська бути сьогодні живильною силою для нього самого? Як тепер почуватися його культура? Адже про те, що місто зросійщене, Ви не сперечитиметеся?**

— Звичайно, це була цілеспрямована політика. Я сам навчався у російській школі. Але культура — річ незнищенна. І це не просто поетичний образ. За певної інформаційної підтримки багато чого можна відновити. Насамперед історичну пам'ять, людську свідомість і гідність. Коли я вийжджав з Дніпропетровська, здавалося, що я останній із могокан. А сьогодні, повертаючись до рідного міста, зустрічаю набагато більше свідомих українських інтелектуалів та патріотів.

— **Пане Юрію, знаю про Ваш пістет до Дніпропетровська і те, що Ви зараховуєте його до так званих зоряних міст. Тобто тих, що роблять істотний внесок у формування держави... Але хіба не підводить таке «незнакове» радянське ім'я?**

— Промовляючи Дніпропетровськ я маю на увазі не революціонера Петрова, а письменника Віктора Петрова...

— **Таємничого Петрова-Домонтовича?**

— Цю версію про його таємничість усіляко заперечує найбільший український інтелектуал ХХ століття Юрій Шевельов. Здається, у другому томі його спогадів «Я—мене—мені» він розповідає про те, як викрали Петрова з Мюнхена, хто його викрадав, і мотивацію цього викрадення. Шевельов вважав, що ця людина ніколи не могла бути ні кесістом, ні енкаведистом, ні агентом.

— **Вам, мабуть, боліло, коли за останні виборчі кампанії зринув отой переділ «захід—схід»?**

— Дуже несправедливо так ділити країну. Звичайно, це брудні політичні технології, політичний цинізм, який може дорого коштувати. Розірвати легко, а ось зшити важче. Але я переконаний, що справжнє мистецтво і справжня культура незалежні. Особливо в місті, яке має насагу для народження геніїв. Місто Михайла Янгеля і Павла Загребельного, Валер'яна Підмогильного і Вадима Сидура, Олеса Гончара і Міли Йовович... А скільки з його пенатів вийшло знаменитих художників! Глушенко, Бородай, Калашник, Ф. Гуменюк, цюгорічний лауреат Шевченківської премії Борис Плаксий... А інженери, архітектори... Розсіяні по всіх світах...

— **На початку нашої розмови Ви перелічили багато видавничих проектів. Де український читач може їх знайти?**

— Був подивований, коли доля мене занесла в Канаду, і в Торонтському університеті я побачив весь набір «Хронік», за винятком кількох випусків. Нас передплачують європейські університети, які мають факультети славістики, великі бібліотеки... А наш читач... Дещо можна знайти в «Науковій думці». Ви ж знаєте, що відбулося з системою книгозбуту! Вона зруйнована. Видавці покинуті самі на себе і виживають, мабуть, завдяки тваринним інстинктам. Інтуїтивно знають, звідки чекати «наїзду»... Треба мати сильну волю, щоб займатися цією справою. Але коли усвідомлюєш, що поезія — модель життя, то стає легше нести тягар буденності. У цьому культуророзбудовчому екстремі я набув ще однієї важливої риси: став по-справжньому віруючою людиною. Коли працював над книжкою про Петра Могилу та праведників Антонія і Феодосія, відчував їхню підтримку.

— **Даруйте за таке приземлене питання, але чи маєте фінансову віддачу від видавничих проектів?**

— Якоюсь мої приятелі-бізнесмени, які допомагали на початках моєму видавництву, спитали щось подібне: чи повернуться гроші, які вклади у видавничий проект... І я відповів, що якими торгував мазутом або гендлював вином, або видавав «чорнуху», тоді мав би фінансовий зиск... Але тоді моє життя було б позбавлене сенсу...

Спілкувалася
Уляна ГЛІБЧУК

О. СЕРЕБРІАН,
вчений секретар ЧОУНБ
ім. М. Івасюка,
Г. ЗАСЛАВЕЦЬ,
кореспондент обласної газети
«Буковинське віче»

2007 рік Указом Президента України В. Ющенко оголошено Роком української книги. Уже збігло 9 місяців — три чверті відведеного часу, можна було б і порадити за таку важливу для української спільноти справу. Проте якщо прискіпливіше розглянути всі складові, що мусили б забезпечувати успіх цієї ініціативи, стає трохи прикро.

Можливо, хтось із авторів, чий твори цюгоріч вийшли з друку, і почуватися комфортно, тримаючи в руках свіженьку, із запахом типографської фарби книжку, але все ж беруть сумніви у повному їхньому задоволенні. Бо чи є десь у світі

ЧИ МОЖЕ ІСНУВАТИ КНИГА БЕЗ ЧИТАЧА?

хоч один письменник, який писав би лише для себе?

А тепер уявімо: навіть гіпотетичне розмаїття готової друкованої продукції у книгарнях — чи принесе бажані наслідки, чи втішить душу авторів, коли їхня праця, їхній інтелектуальний потенціал, акумульований у книжці, там, на книжковій полиці, й залишиться? Ну, придбає книжку вузьке коло книголюбів, осяде вона в особистій колекції, і ніхто більше не перегорне тих сторінок, в які вкладено титанічну працю.

Навіть якщо певна частина книг таки надійде до бібліотечних фондів із видавництва як обов'язковий примірник, втрачається оперативність, своєчасність інформації. Ті, від кого залежить скорочення шляху книжки до читача, забувають од-

ну просту річ, по суті — істину: книжка повинна бути подією в житті читача, а не в житті автора.

Усі люблять повторювати вислів: «Хто володіє інформацією, той володіє світом», — проте мало хто докладає практичних зусиль до наближення тієї жаданої інформації. А втім, невмолимо настає час переходу до сучасного погляду на динаміку бібліотечного обслуговування на перетині економічних і духовних категорій.

Коли у нас активно імітують діяльність навколо української книги, сусідня Росія, неодноразово звинувачена у відтягненні з України найкращих умів і талантів, розгорнула справжню боротьбу за власне книжкове майбутнє. Наприкінці 2006 року в країні завершено

розробку Національної програми підтримки і розвитку читання, створено Міжрегіональний центр бібліотечного співробітництва.

Представництво Громадського комітету сприяння розвитку бібліотек у Росії вважає: очільник — голова Державної Думи Федерального Зібрання РФ Б. Гризлов, повноважний представник Уряду РФ у Державній Думі О. Логінов, голова Рахункової палати Росії С. Степашин, президент Бібліотечної Асамблеї Євразії В. Федоров, інші фахівці та губернатори.

Перечитуючи імена та посади членів комітету, віриш, що розуміння проблеми інтелектуального майбутнього держави, сформоване у Програмі, — «гостра життєва необхідність, оскільки ситуація з

читанням є системною кризою читачької культури».

А коли ж актуальність проблеми зрозуміють у нас? І коли бібліотеки перестануть бути прохачами у спонсорів, авторів та й, зрештою, у читачів?

Чим гірший український читач від російського? І чи не стане апофеозом оголошеного Року української книги поезія Миколи Петренка «Смерть читача», видрукована у «Літературній Україні» за 19 квітня 2007 року:

Не треба книг —
ще є якісь газети,
Якісь брошури...
Так у чому ж суть?
Помер читач!..
Несуть вінки поети,
Несуть вінки прозаїки, несуть.

● ГІПОТЕЗА

Антон ДУШЕЙКО,
кандидат біологічних наук,
Володимир ДУШЕЙКО,
кандидат хімічних наук

Тлумачні словники визначають слово "віра" як переконання, впевненість у кому, чому-небудь. У цій статті мова піде про віру в реальність Творця і визнання його фактом науки.

За її даними, існує сім рівнів реальності. Рівні з першого до четвертого добре відомі з фізики середньої школи: тверді тіла, рідини, гази, плазма. П'ятий рівень — фізичний вакуум, в якому формуються атоми, молекули і матерія в трьох агрегатних станах. Але й цей рівень — не початок світобудови. Існує ще так зване первинне торсійне поле — шостий рівень і, нарешті, сьомий рівень, який умовно названо "Абсолютне Ніщо". Назва не випадкова. Якщо для кожного рівня реальності, аж до первинного торсійного поля включно, можна написати змістовні рівняння (описати їхні властивості), то сьомий рівень сучасна фізика і сучасна математика описує рівняннями, які мають вигляд пари тотожностей $0=0$ (1); $0=0$ (2). Перша тотожність стосується закону збереження енергії, друга — кількості руху. Фізики не можуть зробити жодних висновків щодо того, які властивості має ця реальність. Отже, на сьомому рівні реальності закінчується фізика і починається метафізика. Можливість фізики пізнати сьому реальність дорівнює нулю. Але ж саме вона створює все, що ми називаємо Всесвітом.

У Біблії про цю реальність сказано так: "Спочатку було Слово і Слово було у Бога і Слово було Бог". Якщо перекласти це висловлювання мовою фізики, то воно означає матрицю можливого. Отже, Бог — це Творчий Дух. Сам процес творчості фізики описують так: фізичний вакуум, а тим більше Дух, який на два рівні вищий від нього, заповнюють увесь нескінченний простір Всесвіту. Всесвіт має голографічні властивості. І кожна точка Всесвіту містить інформацію про весь Всесвіт. Тому всі типи матерії (від першого до шостого) і всі види її взаємодії **наперед визначені** — і можливі лише ті елементи, неорганічні й органічні речовини, і ті взає-

модії між ними, які запрограмовані, "записані" у вакуумній матриці.

Тому у Всесвіті немає нічого випадкового: поява Сонячної системи, Землі й життя на ній, рослинний і тваринний світ, людина — наслідок абсолютно закономірного процесу, а не випадкового зіткнення атомів молекул і "природного добору".

Як відомо, основа живого організму — білки, побудовані з амінокислот. Так-от, імовірність випадкового утворення хоча б найпростішої білкової молекули дорівнює $1:10^{113}$. Будь-яку подію, імовірність якої дорівнює $1:10^{50}$, математики відкидають як неіснуючу. Зауважимо, що йдеться лише про одну молекулу білка, а їх у найпростішому організмі ти-

ло в Космосі абсолютної точності й цілеспрямованості руху, то наша Земля не могла б ні виникнути, ні існувати. За даними геофізиків, вона вже існує мільярди років, і наукова логіка не дає ніяких підстав думати, що колись може зникнути...

Наші уявлення про світ без концепції Творця — нонсенс. Це все одно, що, наприклад, з формули Планка $E=h\nu$ вилучити величину "h". Або у формулі Ейнштейна $E=mc^2$ "c" не піднести до квадрата. Зрозуміло, що тоді цими формулами не можна було б користуватися, бо вони не відображали б реального світу.

Отже, Бог — така ж реальність, як матеріальний світ, і моральні закони за своєю суттю

відкриттів, у результаті яких уявлення людини про природу і світ змінювалися. Тепер, після наукового відкриття Бога, вони змінюються радикально.

Фундаментальна властивість Всесвіту — його цілеспрямований розвиток, творчий процес Бога-Природи, а історія науки — це історія пізнання цього процесу. Шлях творення світу пролягає від Творця до людини, а шлях пізнання — від людини до Творця. Пізнаючи Всесвіт, ми пізнаємо закони творчого процесу, волю Бога. Творець і Всесвіт, матерія і дух — єдині.

До створення людини вектор розвитку Всесвіту повністю залежав від Бога, а після появи богоподібної творчої людини він став наслідком співтворчості Творця і людини. Людство стає потенційною потужною геопланетарною силою, яка може перетворити Землю на квітучий сад — Царство Боже і може спотворити її так, що вона стане непридатною для життя.

Не ми, люди, плануємо і будуємо світ — це робить Творець, а наша місія зрозуміти Його наміри, волю, закони і стати кваліфікованими помічниками, тобто співтворцями.

Віра — це впевненість в існуванні незмінних фізичних і моральних законів, що лежать в основі світобудови. Разом вони становлять ціннісну систему. Саме вона повинна стати верховною. Об'єктивна реальність вимагає синтезу релігії та науки, містичного й раціонального, космічного і людського.

Якщо з цієї точки зору подивитися на світ, то можна подумати, що людство збожеволіло, стало вільним від Бога і рухається невідомо куди.

У будівництві нової держави — держави третього тисячоліття — ми повинні виходити з того, що епоха безвір'я безбожного технократичного аморального суспільства закінчилась, і на зміну їй іде епоха духовно багатого, морально чистого й фізично здорового суспільства.

Місія України — здійснити світоглядний духовний прорив, подолати бездуховність, аморальність і провратитися у космос Вищого Розуму, моралі, Істини.

Народ, який першим визнає закони, норми і принципи Творця та почне жити згідно з ними, продемонструє людству дивовижні досягнення в усіх сферах життя — науці, політиці, економіці, культурі.

КОМУ І В ЩО ВІРИТИ ТА ЧИМ КЕРУВАТИСЬ У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ?

сячі, до того ж різних. Ще найімовірнішою була б поява ДНК у результаті випадкового зіткнення нуклеотидів або поява нуклеотидів у результаті випадкового зіткнення атомів вуглецю, водню, азоту. Тому концепція спонтанного, шляхом еволюції, виникнення життя на Землі абсолютно абсурдна.

Шредінгер — основоположник квантової механіки — вважав структуру ДНК найкращим шедевром Творця, створеним за законами квантової механіки.

Таким чином, Всесвіт — суперорганізована і вічно жива система, яка незворотно і цілеспрямовано розвивається, відповідно до Плану Творця — Слова Бога. Усе, що нас оточує, і ми самі — результат Його Творчого Духу.

Імовірність виникнення такої планети, як наша Земля, і всього того, що на ній, в результаті "Великого вибуху" не більша, ніж імовірність виникнення повного англійського словника в результаті вибуху друкарні. Теорія "Великого вибуху" дуже нагадує еволюційну теорію Дарвіна.

Якщо поглянути на фотографію Чумацького Шляху, то вся наша Сонячна система — маленька, ледь помітна цяточка, і якби не бу-

нічим не відрізняються від законів фізики чи хімії, а нехтування ними не менш катастрофічне для людства, ніж чорнобильська аварія.

Подібно до того, як точні науки проникають в біологію, так біологія — в соціологію (соціоніка, праксеологія), що створює передумови для формування інтеграційної картини світу, яка охоплює усі явища природи: від квантових до моральних. Мораль набуває сили закону, який діє незалежно від волі людей. Вірити чи не вірити в Бога, в Його моральні закони — рівнозначно тому, вірити або не вірити в закони Ньютона, в упорядкованість природи.

Бог воскресає у сьайві науки!

Кожна історична епоха стикалася з потребою наводити мости між створеною природними науками картиною світу і суспільно-політичною практикою. Настав час, коли треба ліквідувати прірву між гуманітарними та природничими науками, усунути з історії людства і долі людини фактор випадковості. Кожна історична подія і все, з чим зустрічається людина у житті, має причину та наслідок. Історія науки знала епохи епохальних

Леся САМІЛЕНКО

Кажуть, що назву препарату "Оріон" сотні зцілених людей вимовляють особливо по-божно. Адже кожному з причечених на смерть він продовжив здорове і повноцінне життя. Розробники розповідають: усе, що відбувалося з ними впродовж багатьох років роботи над препаратом, можна пояснити лише містичним збігом обставин. А вже зараз визнання "Оріону" ліками, які винайдено в Україні, — їхня принципова громадянська позиція. До преси звертаються, щоб надати розголосу фактам, які сьогодні мають реальне підтвердження.

Препарат не повинен бути ліками для обраних, хоча його вартість досить висока. Ось за рахунок тих, хто має за що лікуватися "Оріоном" (іноземців, олігархів тощо), і будуть лікувати усіх, хто не має змоги платити за ліки сотні тисяч...

ЯК ЗІ ЗВИЧАЙНИХ ХЛОПЦІВ ЗРОБИТИ СУПЕРСОЛДАТІВ?

Саме таке завдання отримали вчені-військові кілька десятиліть тому. І в результаті надзвичайно складних хімічних та математичних розробок з'явився новий препарат "Оріон". Спочатку перевіряли на спортсменах, які за два місяці продемонстрували дивовижні результати, — їхні показники зросли на 50—60 відсотків. Знову довго думали, експериментували і дійшли висновку, що препарат не лише активізує всі процеси в організмі, а й сприяє нейтралізації патологій, він добре відрізняє хворі клітини від здорових. Це стало своєрідною сенсацією в науці та медицині. Але науковці та медики в сенсаційну ейфорію не впадали, а продовжували досліджувати, експериментувати. Почали з піддослідних пацієнтів.

Поставлені перед ученими завдання мали несподіваний поворот та зміну сфери дослідницької діяльності, в результаті якої "Оріон" виявився надзвичайно ефективним у лікуванні злоякісних пухлин. Учені дійшли висновку, що "Оріон" дуже швидко вбиває пухлини, не зашкоджуючи здоровим клітинам, а конкретніше — максимально ефективний у лікуванні гемобластозів та лімфом. Від цих захворювань люди дуже швидко помирають.

ШАНС ПОВІРИТИ У ДИВО, АБО «ОРИОН» — ПРЕПАРАТ, ЩО ЛІКУЄ ВІД РАКУ

Сьогодні, майже після чотирьох років копіткої та виваженої дослідницької роботи й експериментів, є всі підстави заявити про те, що в Україні винайдено ефективні ліки від невиліковної хвороби. Сотні пацієнтів, яким, за збігом обставин, пощастило пройти курс лікування "Оріоном", підтверджують це. Лікарі кажуть, що до них "під" "Оріон" ішли лише безнадійні, яким повернули здоров'я.

Препарат відновлює вражені клітини, тобто на клітинному рівні оживляє організм. Існує і специфіка лікування, бо у кожному окремому випадку виникає потреба ретельно й уважно обстежити хворого і призначити лікування, виходячи з особливостей організму та історії хвороби. Дозування мусить бути суто індивідуальним, а хворий повинен пройти процедури духовного загартування, що

сприяє зціленню. Самі винахідники кажуть, що цей препарат для них — величезна таємниця, диво майже космічного походження. "Оріон" після введення в організм неможливо виявити, а це свідчить про складні біохімічні реакції речовин, що входять до складу препарату.

НА УКРАЇНУ ПОВЕРНУВСЬ...

Непроста та майже детективна історія мандрів "Оріону" на Батьківщину. Розробки почалися ще за часів Союзу, але вчені, які працювали над ними, були родом з України. Розповідають, що в Москві добре знали про існування препарату, адже якийсь час його випробовували саме там. У київському НДІ експериментальної патології, онкології та радіобіології імені Кавецького проходили попередні наукові дослідження, результатами яких зацікавилися медики. Лікарі були вражені дією препарату на онкопухлини. Тож не просто було повернути його в Україну, щоб завершити справу. Спрацював механізм усвідомлення того, що нині вже можливо та й потрібно довести світові, що саме на нашій землі народжуються сенсаційні відкриття, які часто втрачали свої історичні корені. За препаратом "полюють" і досі. Були десятки пропозицій продати винахід і відмова винахідників. І не секрет, що українські державні мужи часто користуються "Оріоном". Лікуються самі та лікують своїх близьких, не задумуючись над тим, що це відкриття може стати епіцентром світової слави України.

Якось вдалося офіційно "прописати" "Оріон" в українському фонді "Київська Русь", який, отримавши офіційний дозвіл, уклав угоду з кількома столичними клініками: Інститутом нейрохірургії ім. академіка А. П. Ромоданова АМН України (відповідальний дослідник — академік Ю. П. Зозуля), Інститутом онкології (відповідальний

дослідник — професор Ю. Я. Гриневич), військово-медичним Управлінням служби безпеки України (відповідальний дослідник — проф., член-кореспондент АМН М. П. Захараш). Дозвіл на практичне застосування видала комісія з питань етики Міністерства охорони здоров'я України. Планують розширити географію лікування онкохворих по всій Україні, а головне — працювати далі на майбутню державу, бо ж препарат має ще й такі чудодійні властивості, як потужний захист від розвитку патологій та зміцнення імунної системи у дітей, які народилися від користувачів. А дозоване терапевтичне вживання препарату дає змогу економити життєві сили, які кожна людина витрачає на боротьбу з вірусами, тобто на утримання власної багатомільйонної армії "клітин-кілерів". Те, що препарат може давати бій раковим пухлинам на четвертій стадії розвитку хвороби, здивувало самих науковців. Фактичний результат вони й досі не можуть пояснити мовою наукової логіки. Розробники — не лікарі, але освічені люди, яким довелося вивчати і медицину. У співпраці з медиками й виникло рішення повернути та запатентувати цей винахід в Україні. "Нехай до нас іде увесь світ, а ми допоможемо всім, хто цього потребує. Так і буде колись... А зараз "Оріон" потрібен тут", — каже мій співрозмовник Олег Жуковський.

Нейрохірург Володимир Розуменко, один з найталановитіших українських практиків, каже, що пухлини мозку лікують лише за кордоном, і коштує таке лікування сотні тисяч доларів. Його часто запрошують на операції у різні країни, але найскладніші операції з появою "Оріону" можна успішно проводити тут.

А Президент Української академії оригінальних ідей Степан Болотенко додає: "Оригінальні ідеї не мають аналогів і практичного підтвердження результатів. У цьому випадку йдеться про наукову сенсацію століття та надію людства на зцілення від найтяжчої хвороби — раку".

P.S. Від редакції. Тижневик "Слово Просвіти" просить не звертатися до редакції з проханнями допомогти придбати ліки та за іншою інформацією з приводу препарату "Оріон".

— **Ігор, почнемо з насущного. Що дратує, болить, що заважає працювати і дихати?**

— Мені як громадянину України заважають нестабільність, постійна загроза чогось жахливого, чим нас лякають політики, які ділять черговий ласий шматок.

Хотілося б грати більше власне джазових концертів, адже в Україні є музиканти, які сформувалися і можуть сказати вагоме слово. Я не хочу говорити, що в Україні народився новий джаз й українці надзвичайно чимось вирізняються, ні, просто є вже гідні музиканти, які у цьому жанрі піднялися, можуть презентувати цікаві програми й представляти країну на різних міжнародних фестивалях.

— **А які рифи існують навколо джазового середовища?**

— Оскільки народ переважно слухає легковажно-доступну музику, то українська поп-музика вже підкорилася тим законам ринку, які існують в усьому світі, артисти почали працювати цивілізовано, тобто виступають і заробляють гроші. Щодо класично-академічної музики, то в нас є оперні театри, філармонії, існують спеціалізовані концертні майданчики, отже, цей жанр теж живе, держава його, хоч і незначно, підтримує.

А ось джазове мистецтво перебуває поки що в дуже несприятливих умовах. Можливо, заважає менталітет українців, які вважають, що це не наша музика (хоча троїсті музики — це суцільний джаз), не ми її придумали, це музика американських негрів, і хоч весь світ її сприйняв, в Україні цей процес почався пізніше.

Наша держава, телевізійні канали, радіо, преса зорієнтовані на попсу, а джаз надзвичайно слабо представлений, він — неформат. Джазмени, і я також, заробляють собі на хліб в іншій площині. Я співпрацюю з естрадниками, ця робота теж потребує вміння, професіоналізму, відповідальності, вона годую мою сім'ю і дає можливість займатися улюбленою справою. Я записую власні джазові сольні альбоми, беру участь у проектах українських джазменів. Є, певна річ, позитивні моменти у нашій справі: чимало журналістів цю музику любить, знає, пише про неї, вона представлена на радіо «Ренесанс», «Промінь», «Ера», є клуб «Арена-сіті», де Олексій Коган раз на тиждень проводить джазові концерти. Доля звела мене з Юлією Олійник, директором видавництва «Темпора», яке випустило мій другий сольний альбом, до нас приєднався Роман Недзельський (чоловік та продюсер Оксани Білозір — В.К.), керівник компанії «Україна гастроляна», і виникла ідея проведення джазових концертів. У лютому 2007 року ми розпочали серію виступів українських виконавців, які випустили сольні альбоми. З приводу їхніх здобутків відбулась невеличка презентація, і на тому все, на жаль, закінчилося, тобто для широкого кола глядачів на нормальних концертних майданчиках ці програми не представляли. В Українському домі на чотирьох концертах було презентовано два мої проекти, програми Млади та групи «Кактус-фреш», яку створили піаністка Наталя Лебедева і саксофоніст Дмитро Александров. Усі виступи ми записали, відзняли, змонтували відео. Для мене це велика радість і велика подія. Сподіваюся, незабаром вийдуть три CD-диски «живих» концертів, які видаватиме компанія «Комп». Це два мої проекти: «Тут був Закус» та «Коломийки», і проект «Кактус-фреш». Крім того, видавництво «Темпора» видає два українські джазові DVD — в нашій країні це новина.

Гадаю, цей продукт не соромно показувати, він ніби «індикатор» того, що є в Україні в джазовій музи-

«ЧИМ БІЛЬШЕ В НАС УКРАЇНСЬКОГО, ТИМ МИ ЦІКАВІШІ»

Ігор ЗАКУС має колоритне прізвище, яке одразу запам'ятовується, і зовнішність рафінованого інтелігента, але без цукру, бо за характером він відверто-щирий і принциповий: і в музиці, і в житті. Не сприймає найменшої фальші, адже Богом йому дано так чисто інтонувати на бас-гітарі, що іноді його гра здається виявом незбагнених можливостей людини-феномена.

Бас-гітариста, композитора й аранжувальника Ігоря Закуса добре знають і естрадники (він співпрацював із Таїсією Повалій, Оксаною Білозір, Іриною Білик, нині грає у «ВІА Грі»), і джазмени: виступає практично з усіма найкращими музикантами України, часто потрапляє в «компанії» західних зірок (15 листопада він виступатиме на одній сцені з мегазіркою зі США Маркусом Мілером у Міжнародному центрі культури і мистецтв). А ось що розповів про Ігоря подвизник і популяризатор джазу Олексій Коган: «Він завжди зібраний і спокійний, посидючий і водночас одержимий різними ідеями. Багато виступає в клубах, їздить на гастролі, постійно вчиться і творить музику. Одного разу буквально врятував концерт квінтету британського барабанщика Марка Гілмора. Коли за три години до початку стало зрозуміло, що басист Гі Нсанге до Києва не прилетить, Закус «постояв за державу» на всі сто! Гілмор і його партнери допомагали Ігореві як могли, і наш земляк був на висоті. Наступного дня Нсанге все ж прибув. На другому концерті музиканти спершу подякували Ігореві, що сидів у залі, а потім викликали його на сцену, щоб зіграти з ним одну з п'єс. Приємно!»

Заради цього «приємно» Закус дедалі більше занурюється в джаз, не бажаючи віддаватися грошовитій попсі, хоча вона завжди очікує його з солодкими обіймами. А ще він «запрягся» в одну складну роботу — у проект «Джаз-Коло».

ці. Можливо, завдяки нашим зусиллям трішки «розвидниться», хай не завтра-післязавтра, але коли цей матеріал лежатиме на полицях магазинів, буде доступний для слухачів, то люди зможуть подивитися, як усе це відбувається на сцені, оцінити рівень. Тоді у них, можливо, виникне бажання не тільки відвідувати концерти «Джаз-кола», а й проводити їх в інших містах, щоб ожило гастрольне життя. Адже в провінції з джазом повний застій,

та й у київських клубах це мистецтво ледь жевріє. На нечисленних українських фестивалях наші музиканти чомусь представлені не так гідно, як вони того заслуговують. Запрошують здебільшого гостей з інших країн. Це добре, але про своїх не треба забувати.

Крім того, зараз я записую третій студійний сольний альбом «Коломийки», який дещо відрізняється від того, що ми грали в Українському домі. На мою думку, це

дуже цікавий і колоритний матеріал. Насиченість композицій українською етнікою може по-справжньому вирізняти наших музикантів, показувати їхні особистісні самобутні риси — в гармонії, мелодиці, ритміці. Українська пісня дивовижно мелодійна, її можна гармонізувати надзвичайно цікаво, це той матеріал, який сьогодні дедалі більше зацікавлює багатьох музикантів. Це, напевно, той шлях, яким треба йти нашим джазменам, аби зарекомендувати себе, щоб у світі казали: «Цей джаз має своє обличчя, він цікавий, бо український». Отож закликаю звертатися до нашого коріння — до народної музики, черпати звідти, і на основі того творити щось своє, справді актуальне. Звісно, джазові стандарти теж треба знати.

— **Ви граєте на безладовій бас-гітарі. У чому її специфіка? Наскільки складно на ній грати?**

— Почну з анекдоту. Приходить юнак до метра і каже: «Я дуже хочу у Вас займатися на басу. Чи могли б Ви мені дати кілька уроків?» — «Ну звичайно. Ось ця струна — мі, ось ця — ля, граеш: ля-мі, ля-мі... На другий урок приходь наступного тижня». Учня немає тиждень, два, місяць, другий... Якось метр зустрічає його на вулиці, питає: «Чого ж ти

музиканти його надзвичайно розвинули, бас-гітара співає безліччю голосів: то «пливе», як контрабас Чарлі Хейдена, мудро, глибоко розповідаючи правду життя, то співає м'яким ніжним голосом, як у Жако Пасторіуса, то звучить потужно і яскраво, як у Маркуса Міллера.

Сучасна бас-гітара настільки різнобарвна і різноманітна, що просто треба слухати музику і робити висновки. У мене зараз п'ять інструментів: чотириструнна безладова акустична бас-гітара звучить близько до контрабасу; шестиструнна безладова — надзвичайно співуча, має дуже яскравий, вишуканий, тонкий тембр; п'ятиструнна ладова дає змогу колоритно акомпанувати і грати цікаві соло; шестиструнний ладовий електричний бас також дуже співучий, має свій специфічний тембр. Маю ще чотириструнний джаз-бас, це класична бас-гітара, яку всі знають, на такій грав великий Жако Пасторіус. Мені пощастило — я став представником фірми «Фендер» в Україні й граю на її інструментах.

Усі ці гітари різні не тільки за звучанням, а й конструктивно, тому бути універсальним дуже важко, але є музика, яку краще може висловити певний інструмент, він звучить виразніше, адже, приміром, в акустичній музиці потрібен акустичний бас, в ліриці бас-гітара має співати, як це може зробити шестиструнний безладовий або ладовий бас. Тобто у кожного інструмента своє призначення.

— **Ігор Закус як аранжувальник, композитор...**

— Аранжуванням і композицією я почав займатися побічно, життя змусило — може, тому, що не було достатньо нотного матеріалу для бас-гітари, а може, мені хотілося чогось особливого. Поступово почали народжуватися композиції, і їх записував, одразу розраховуючи на бас, накопичувалися свої пісні, п'єси, які треба було також аранжувати.

— **А чи матеріалізується ця діяльність у нотний матеріал? Чимало юних бас-гітаристів зустрічаються з колосальними проблемами у пошуках посібників, збірників.**

— Мені це добре знайоме, оскільки я в Університеті культури і мистецтв викладаю курс гри на бас-гітарі. Нотний матеріал для студентів — вічна проблема. Усе, що в мене було, — всі збірники, видані в радянський час, які я збирав протягом життя, розійшлися між студентами. Але нині з нотами легше, тому що є Інтернет, куди партитури потрапляють із численних західних видань. Та цього все одно мало.

— **Отож на часі збірник Ігоря Закуса.**

— Це питання я обговорював з чудовим музикантом В'ячеславом Анваровичем Полянським, моїм колегою-начальником на кафедрі. Посібник, що складається зі світового репертуару, який найчастіше студенти грають, та моїх творів, сподіваюся, скоро створю.

— **Коли і кого найближчим часом ми побачимо в Українському домі в «Джаз-колі»?**

— 30 жовтня відбудеться великий концерт. У першій його частині презентуємо два диски Ігоря Закуса і гурту «Z-Band»: «Тут був Закус», «Коломийки» та диски «Кактус-Фреш» Дмитра Александрова і Наталі Лебедевої. У другій частині концерту виступатимуть співачки Юлія Рома, Ольга Войченко, гітаристи Сергій Овсянников, Володимир Шабалта, піаніст Родіон Іванов та інші музиканти, сольні проекти яких буде представлено в наступних «Джаз-колах».

Розмову вів
Володимир КОСКІН

СЛОВО ПРОСВІТИ

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

ПЕРЕДПЛАТА-2008

Дорогі читачі!

Розпочалася передплата на Всеукраїнський просвітнянський культурологічний тижневик “Слово Просвіти” на 2008 рік (поштовий індекс — 30617, 67-ма сторінка в “Каталозі”).

Передплату приймають усі відділення “Укрпошти” до 10 грудня — в селах і райцентрах, до 15 грудня — в обласних містах і столиці.

Вартість передплати разом із поштовими витратами:

на рік — 37 грн. 86 коп.;
на півроку — 19 грн. 18 коп.;
на 3 місяці — 9 грн. 89 коп.;
на 1 місяць — 3 грн. 38 коп.

Постійні читачі нашого тижневика пере-свідчилися, що на його шпальтах присутні актуальні публікації на мовну тематику, унікальні історичні розвідки, ексклюзивні інтерв'ю, безкомпромісні журналістські розслідування гострих ситуацій, широко висвітлюється молодіжна музика і концертна діяльність провідних митців України, вирає всіма барвами художня палітра майстрів пензля... Наступного року Ви, дорогі читачі, матимете можливість вести діалог із тими, хто живе Україною і для України, обстоювати разом з нами національні цінності.

Передплатіть “Слово Просвіти” самі та заігуйте зробити це Ваших друзів, сусідів, учителів, бібліотекарів, усіх небайдужих до української справи! Разом переможемо!

Валентина ДАВИДЕНКО

У Будинку кіно відбулася прем'єра фільму-трилогії “Зінаїда Серебрякова” (“Витоки”, “Нескучне”, “Франція”), автор проекту — режисер-оператор Михайло Лебедев, текст Валентина Лебедева, композитор Юрій Шевченко.

Прагненням оживити для сучасного покоління величезний культурний пласт, втрачений в Україні, мало знаний в інших державах, де жила й писала свої полотна художниця, пояснюють творчі стрічки свою детальну розвідку генеалогічного древа Бенуа, Лансере і Кавос. З покоління в покоління цей рід давав світові уславлених зодчих і художників. Батько Зінаїди Серебрякової Євген Лансере — автор унікальних скульптур, які дуже цінують у всьому світі. За своє коротке життя він створив понад 480 робіт, визнаних шедеврами цього жанру. Ще з дитинства ліпив коней, вони є в усіх композиціях, створених талановитим майстром, і навіть перед смертю він попросив привести до нього улюбленого коня. Жанрові сцени з сільського життя, звісно ж, створював за живими враженнями в родовому маєтку в селі Нескучне Харківської області. Там народилася і донька

МЕРЕХТЛИВЕ СВІТАННЯ САДУ

Євгена Лансере і Катерини Бенуа Зінаїда. У цих мальовничих місцях провела вона найсвітліші роки свого життя і створила найкращі полотна.

І якщо основна канва фільму, за задумом авторів, — простежити спадкоємність культурних традицій одного роду і загадку з'яви таланту — “чому в одних сім'ях з покоління в покоління народжуються геніальні зодчі й художники, а в інших не мають бажання відкрити хоч яку-небудь книгу” (М. Лебедев), то в кінці несподівано засвітилася ще одна тема — доля жінки-митця, яка спізнала всіх злигоднів епохи з революцією й війнами, тяжких родинних втрат, звичайного буденного життя, яке змушувало дбати про дітей і займатися вимушеними заробітками, коли душа рвалася до улюбленого мистецтва. Про Петроградський пореволюційний період у житті Зінаїди Серебрякової родичі згадували як про пору,

коли з її обличчя не сходив сумний вираз, адже, повертаючись надвечір додому з продуктами для дітей і матері, вона зітхала, що й часинки не мала стати до мольберта. Голод і злидні змусили її емігрувати до Франції, де сподівалася заробити для сім'ї своїм мистецтвом. Але надії не справдяться, на чужині так само неймовірно зусиль коштуватиме підтримувати своє життя і двох дітей, які будуть з нею, а двох інших, як і матір, ніколи не відпустять з країни Рад до Парижа. Сорок років у вимушеній еміграції, розлучена сім'я і кілька тисяч картин, які принесли їй славу лише через 35 років після смерті. На аукціоні “Сотбі” 1999 року її полотна продали за найвищими цінами, які коли-небудь платили за картини жінки-художниці.

І все ж знаковий образ, який створила Серебрякова, — знаменитий автопортрет 1910 року “За туалетом”, знайомий кожному з дитинства за численними репродукціями, залишається для нас і спектральним виміром вражень від усієї її творчості. Адже її полотна сповнені світла, як на зорі її власного життя, красиві одухотворені

лища жінок і дітей (вона не мала можливості наймати натурників, і найчастіше художниці позували власні діти), і нарешті ніжний пропис жіночого тіла: з такою майстерністю може змагатися небагато художників-чоловіків. Мабуть, тому, що в кожному жіночому образі виспівано внутрішнє “я”, сповнене високої романтики.

Михайло Лебедев засобами операторської майстерності досягає звучання в унісон світлової палітри фільму і полотен великої художниці, а як режисер застосовує відповідне смислове й візуальне рішення сюжету, перефокусовуючи то природний пейзаж, знятий у Нескучному на образи з полотен, або “вживляючи” їх у нашу реальність. За спільними творчими проектами на телебаченні я вже знаю особливості операторської та режисерської стилістики цього майстра, якому притаманне романтичне бачення і своєрідне імпресіоністичне “письмо” у фільмах про художників. Та в трилогії “Зінаїда Серебрякова” він у властивій йому манері веде відеорозповідь про долю митця, підпорядковуючи всю палітру виражальних засобів — слово, музику, звук (інтершум) кольору і настрю світовідчуттів саме Зінаїди Серебрякової. І хоч в об'єктиві ка-

мери пейзажі бачаться зовсім інакше, аніж живописцеві за мольбертом, Михайлові Лебедеву вдалося передати нам відчуття, що Нескучне, Петербург, Париж ми побачили зором самої Зінаїди Серебрякової.

Завдяки невтомним пошукам, допомізі харківської ентузіастки — дослідниці творчості й життя Зінаїди Серебрякової архітектора Марини Крячко, автори фільму представили не лише родичів і людей, близьких художниці, а й показали полотна, досі не відомі глядачеві. Наймолодша її донька Катерина, яку художниця часто малювала з раннього дитинства, і нині живе в Парижі, доглядаючи велику колекцію робіт матері, що її не може придбати ані Батьківщина, ані Франція, яка ще не складала ціни цій спадщині.

А ось у Нескучному цей рід пам'ятають, і хоч немає й сліду маєтку, кажуть, що пейзажі околиць мало змінилися. Зінаїда Серебрякова все життя любила і згадувала цей край, в одному зі своїх листів з еміграції раділа за дітей, які відвідали любу їй Батьківщину. Після перегляду фільму не полишає щемливе враження, ніби вона теж на цю годину повернулася на стежки літніх сінокосів і мерехтливого світання рідного саду.

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА
Редколегія
Любов ГОЛОТА,
Ярема ГОЯН,
Павло МОВЧАН,
Олександр ПОНОМАРІВ,
Іван ЮЩУК

Перший заступник
головного редактора
Олександр ШОКАЛО
279-49-47

Заступник головного редактора
Петро АНТОНЕНКО
279-49-47

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК
Відділ літератури
Уляна ГЛІБЧУК
270-55-57

Відділ культури
Валентина ДАВИДЕНКО
270-55-57

Відділ мови
Ніна ГНАТЮК
279-49-47

Відділ коректури
Ірина СТЕЛЬМАХ
Олена ШУЛЬГА
278-63-69

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Олег БЕССЬКИЙ
278-63-69

Черговий редактор
Валентина ДАВИДЕНКО
Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosivity.com.ua

Видруковано з готових
фотоформ на комбінаті
“Преса України” у середу.
Зам. № 3301243
Загальний наклад — 52000

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов'язкове.

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617
Передплатна ціна, враховуючи
поштові послуги:
на місяць — 3,38 грн.
на 3 місяці — 9,89 грн.
на 6 місяців — 19,18 грн.

